Beş vapur torpile çarptı, bir vapur da batırıldı

AKŞAM

Sovyetlerle Japonlar arasında bir hudud anlaşması yapıldı

Sene 22 — No. 7573 — Fiati her yerde 5 kuruş

SALI 21 Teşrinisani 1939

Telefon: Başmuharrir: 20565 — Yazı işleri: 20765 — İdare: 20681 — Müdür: 20497

Sovyet Rusya Almanyaya iptidaî madde vermiyor

Sovyetler bu seneki istihsalin ancak kendilerine yetişeceğini bildiriyorlar

Oeuvre gazetesine göre Almanya harpten kurtulmak için bir yol araştırıyor

Bohemya ve Moravya Gestaponun şiddetli tazyiki altında

Stokholm 20 (A.A.) — Stokholm Tidingen gazetesinin Moskovadan aldığı malûmata göre, iki ay evvel başlamış bulunan Alman - Sovyet ticarî müzakereleri, gittikçe artan müşküllerle karşılaşmaktadır. Haber verildiğine göre Sovyetler, madenler gibi Alman harp sanayiinin fevkalâde muhtaç olduğu bazı iptidaî maddeleri ihraçtan imtina etmektedirler. Çünkü Sovyetlerin de ayni maddelere ihtiyacı vardır.

Ayni gazeteye göre, Sovyetlerin, bu seneki istihsalâtı kendi sanayiinin muhtaç olduğu dereceden az olması dolayısile çok miktarda maden ihraç edebilmeleri pek şüphelidir. Buna delil olarak, ham madde noksanı yüzünden bir çok işlerin tatil edilmiş olması keyfiyeti ileri sürülmektedir.

Almanya harpten kurtulmak yolunu arıyormuş

Paris 20 (A.A.) — «Oeuvre» diyor ki: «Almanyadaki bazı karışıklıklar, ne suretle tefsir edilirse edilsin, Almanyanın son fütuhatlarından sonra müşkül vaziyete düşmüş olduğunu açıkça gösterir. Almanya bu müşkülâtı yenemiyecektir. Asıl facia Hitlerin Almanyayı harbe sürükledikten sonra Alman milletinin bu gün harpten nasıl kurtulabileceğini araştırmasındadır.»

Ere Nouvelle de şöyle yazıyor: «Almanlar Çekoslovakyadaki bütün şiddetli hareketlerine rağmen Bohemyalıların vatanperverlik duygularını yenememişlerdir. Avusturyayı ilhak ettikten sonra da oralarda ayni şiddeti göstermişlerdi. Polonyada

(Devamı 6 ncı sahifede)

Balkanlarda İtalyan - Sovyet nüfuz mücadelesi

Roma radyosu Sovyetler aleyhinde yeniden neşriyatta bulundu

İtalya, Balkan devletlerinin büyük bir devlet nüfuzu altında olmadan kendi aralarında müstakil bir blok kurmalarına taraftar

Roma 20 (A.A.) — Roma radyoları tarafından neşredilip mülhem olduğu anlaşılan beyanatta, Balkanların bolşevikleştirilmesi için yapılacak bütün teşebbüslerin İtalyanın derhal muhalefetine maruz kalacağı bildirilmektedir. Bu beyanata göre İtalya, Avrupa ihtilâfının büyümesine mani olmağı ve Balkan memleketlerini de bunun dışında bulundurmağı arzu etmektedir. İtalya, muhtelif Tuna memleketlerile Balkanlar arasındaki münasebetlerin iyileşmiş olmasından dolayı memnundur.

Almanya ile Rusya Balkanlar için anlaştılar mı?

Paris 20 — Almanya Balkanlarda kendisine dost büyük bir devletin, İtalya veya Rusyanın nüfuzu altında yeni bir blok kurulmasını istemektedir. Fakat İtalya böyle bir blok teşkilini muvafık görmüyor. İtalya Balkanlarda, büyük bir devletin nüfuzu altında olmadan Balkan devletlerinin kendi aralarında müstakil bir birlik kurmaları fikrini daha müsait karşılamakta ve bunun daha kolaylıkla tahakkuk edeceğini kabul etmektedir.

İngiltere ve Fransa da ayni fikirdedirler.

(Devamı 6 ncı sahifede)

Garp cephesinde yağmur yüzünden hareket durdu

Rhin nehri çok kabardı, Almanlar bazı mevzileri boşalttılar

Paris 20 (A.A.) — Bir kaç haftadanberi devam eden yağmurlar yüzünden cephede tam bir sükûnet hüküm sürmektedir. Rhin nehri ile diğer ırmakların seviyesi tehlikeli bir şekilde yükseldiğinden cephedeki her türlü harp faaliyeti bilfiil durmuştur.

Rhin nehrinin yüksekliği Almanlar tarafında daha fazladır. Almanlar bu yüzden suların taşmasına mâni olmak için mânialar inşa etmekle beraber ileri mevzilerinden bazılarını boşaltmışlardır.

Fransız tebliği

Paris 20 (A.A.) — 20 teşrinisani Fransız akşam tebliği:

Cephede mahdud keşif faaliyeti ve topçu ateşi olmuştur.

Alman tebliği

Berlin 20 (A.A.) — Alman başkumandanlığının tebliği: Kaydedilecek mühim hiçbir hadise olmamıştır.

İngiliz Harbiye Nazırının teftişleri

Londra 20 (A.A.) — İngiliz Harbiye Nazırı Hore Belisha, Maginot hattında İngiliz mıntakasını gezdikten sonra tanklara karşı tesis edilen seyyar manialarını da teftiş etmiştir.

Paris 20 — İngiltere Harbiye Nazırı B. Hore Belisha bugün B. Daladier şerefine otelde bir öğle ziyafeti vermiştir. Yemekten sonra Harbiye Nezaretinde B. Daladier, Hore Belisha ve mesai arkadaşları arasında bir konferans yapılmıştır. Nazır tayyare ile Londraya dönmüştür.

Alman tayyareleri Fransa ve İngiltere üzerinde uçtu

Hollandada bir Alman tayyaresi düşürüldü, İsviçre ve Hollanda Berlini protesto ettiler

Paris 20 — Alman tayyareleri bugün Fransanın cenubunda keşif uçuşları yapmışlardır. Fransanın Lyon şehrinde, Ren vadisinde Normandiada tehlike işratleri verilmiş, hiç bir hadise kaydedilmemiştir.

Londra 20 — İngilterenin doğu ve cenup sahilleri üstünde uçan bir beyaz tayyareye müdafaa topları ateş açmıştır. Daha sonra müdafaa topları Taymis nehri üzerinde faaliyete geçmişlerdir.

Hollanda ve İsviçre üzerinde

Lahaye 20 — Bu sabah bir Alman askerî tayyaresi Hollanda Limburg'undaki Rötond üzerinden uçmuştur.

Bir Hollanda tayyaresi ateş ederek Alman tayyaresini düşürmüştür. Pilot ölmüştür.

Hollanda kendi arazisi üzerinde Alman tayyarelerinin uçmasını üçüncü defa olarak protesto etmiştir.

Bal 20 — İsviçre üzerinde Alman tayyarelerinin uçuşu devam etmektedir. Bal şehri civarına düşen tayyare bombası hadisesi Almanya nezdinde protesto edilmiştir.

Lahaye 20 (A.A.) — Kraliçe Wilhelmine, bu sabah, Hollandanın Berlin elçisini kabul etmiştir.

Alman elçisinin protestoya cevabı

Berne 20 (A.A.) — Alman tayyareleri tarafından İsviçre toprakları üzerinde sık sık yapılan uçuşlara karşı İsviçre tarafından vaki olan protestoya cevaben, Bernedeki Alman elçisi Alman hükûmetinin teessüflerini beyan etmiş ve bu uçuşların istenilmiyerek yapıldığını söylemiştir.

Mareşal Voroşilof

İzmir Belediyesine güzel bir otobüs hediye etti

İzmir 20 (A.A.) — İzmir fahrî hemşehrisi Sovyet sosyalist cümhuriyetleri Birliği müdafaa komiseri mareşal Voroşilofun İzmir Belediyesine hediye edilmek üzere sureti mahsusada imal ettirdiği büyük ve güzel bir otobüsü teslim etmek ve buna dair olan bir mektubu vermek üzere Ankara büyük elçisi B. Terentiev, İstanbul konsolosu B. Konstantin Gueorguievski İzmire göndermiştir. Konstantin dün akşam Kadeş vapurile şehrimize gelerek karşılanmıştır. Bu münasebetle Sovyet büyük elçisinin Belediye reisi Dr. Behçet Uza gönderdiği mektubta mareşalin İzmir şehrine karşı daimî surette muhafaza ettiği halisane hissiyattan ve bu güzel şehrin refahı ve Belediye reisinin muvaffakıyeti hakkındaki temennilerinden bahsetmektedir.

Belediye reisi buna verdiği cevapta maraşalın bu kıymetli hissiyatından ve hediyesinden dolayı İkmir halkı namına teşekkürlerinin iblâğını büyük elçiden rica etmiştir.

İzmir Belediyesi Sovyetler konsolosu şerefine yarın akşam şehir gazinosunda bir ziyafet verecektir.

Bir Fransız firması İzmirden 2 milyon kilo üzüm aldı

İzmir 20 (Akşam) — Bir Fransız firması buradaki büyük bir firma ile iki milyon kilo kuru üzüm için anlaşma yapmıştır. Fiat sif Marsilya on kilo başına 34 franktır.

Dikkatler:

Merak edilecek şey

Anadolu ajansı, D. N. B. Alman ajansının hayli cüretkâr bir tekdirnamesini neşrediyor; Türk gazetelerinden bazıları da, kendi refiklerinden biri aleyhine olduğu halde bunu mütalâa beyan etmeksizin baş sütunlarına koymuşlar.

Merak edilecek şey:

Bir gün bizim de muğber olduğumuz bir hâdise zuhur eder, şu veya bu Almana, çıkışmamız lâzım gelirse acaba D. N. B. ve Berlin gazeteleri efkâr ve hissiyatımıza neşir vasıtası olacaklar mı?

Ümid etmek isteriz ki, Anadolu Ajansı bunu temin ettikten sonra Almanlara tercümanlık ve vasıtalık etmiş bulunsun.

HABBE ve KUBBE

Yazan: REFİK HALİD

Bugün beşinci sahifemizde

Londraya gidecek heyet Ankaradan hareket etti

B. Menemencioğlu general Kâzım Orbayla Pariste görüşecek

Ankara 20 (A.A.) — Hariciye Vekâleti umumî kâtibi büyük elçi Numan Menemencioğlu bu akşam Londraya müteveccihen Ankaradan ayrılmıştır.

Menemencioğlu istasyonda Hariciye Vekili Şükrü Saraçoğlu, Nafia Vekili Fuat Cebesoy, Maliye Vekili Fuat Ağralı, Ticaret Vekili Nazmi Topçuoğlu ile Reisicümhur İsmet İnönü namına Başyaver Celâl ve Başvekil namına matbuat bürosu umumî kâtibi Selim Saeper ile bütün Hariciye Vekâleti büyük memurları ve bir çok dostları tarafından teşyi edilmiştir.

İngiltere büyük elçisi, Yunanisatn büyük elçisi, Fransız maslahatgüzarı genç diplomatımızı teşyi edenler arasında bulunmuşlardır.

Numan Menemencioğlu ile birlikte heyeti teşkil eden Maliye nakit işleri umum müdürü Celâl Sait, Ticaret Vekâleti dış ticaret umum müdürü Bürhan Zihni, Merkez bankası müfettişlerinden Cabir, Hariciye Vekâleti kâtiplerinden Şadi ve İlhan da hareket etmişlerdir.

Heyet yarın akşam semplon ekspresile İstanbuldan hareket edecek ve cuma günü Parise muvasalat edecektir. Orada iki gün ikametten sonra pazar günü Londraya geçmesi ihtimal dahilindedir.

General Orbay bugün Parise hareket ediyor

Londra 20 (A.A.) — (Reuter) ajansı bildiriyor: 3 teşrinievveldenberi, türk askerî heyetile birlikte Londrada bulunan türk ordusu müfettişi general Orbay Ankaraya avdet etmek üzere yarın Parise hareket edecektir.

General, Türk - İngiliz - Fransız muahedesinde musarrah mühim malî ve iktısadî anlaşmalar hakkında görüşmek üzere Londraya gitmekte olan Türkiye Hariciye Vekâleti umumî kâtibi Numan Menemencioğlu ile Pariste görüşecektir.

Orbayın vazifesi askerî mahiyette olmakla beraber, malî meselelere temas etmemesine imkân yoktu. General, Menemencioğlu ile bu meseleleri görüşmek arzusundadır.

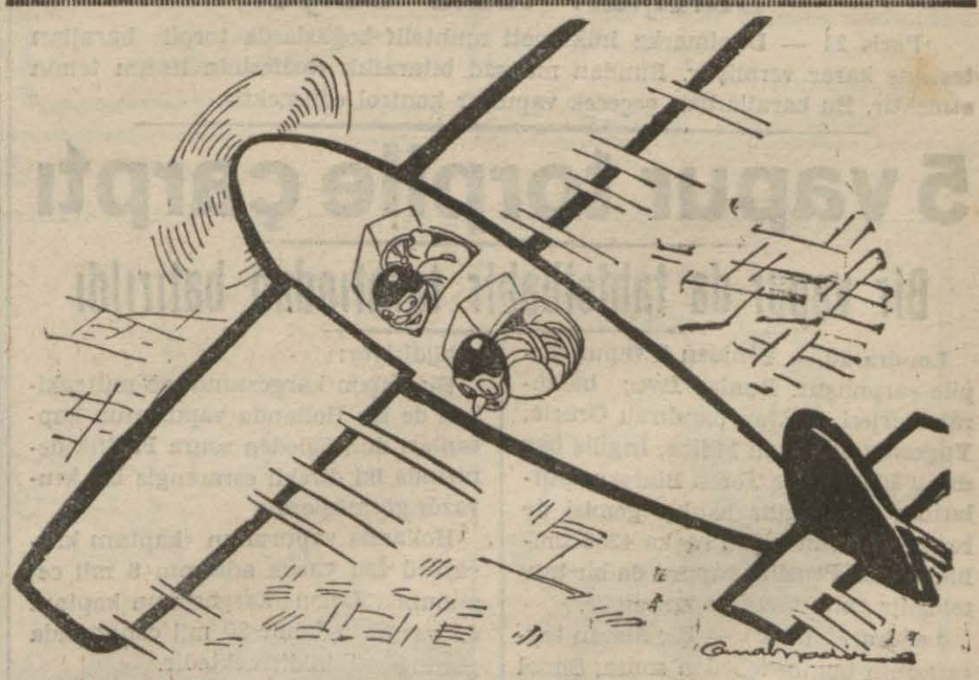

[Ressamlar - Bilhassa empresyonistler - harp sahalarını maskelemekte çok muvaffak oluyorlar] — Gazeteler —

— Harita burada bir mamure gösteriyor, halbuki aşağıda bir harabe görünüyor!...

— Anlaşılan burasını fütüristler maskelemiş!...

Dün Geceki ve Bu Sabahki Haberler

Son dakika

Londra ve Parise gidecek heyet bu sabah geldi

Bu akşamki ekspresle Londraya müteveccihen hareket ediyor

Londra ve Parise gidecek olan Hariciye Vekâleti umumî kâtibi B. Numan Menemencioğlunun reisliği altındaki heyet bu sabahki ekspresle Ankaradan şehrimize gelmiştir. Heyet akşam Londraya hareket edecektir. B. Numan Menemencioğlu bu sabah istasyonda bir muharririmize şu beyanatta bulunmuştur:

— İngiltere ve Fransa ile bildiğiniz sıkı dostluk münasebetlerimizin icap ettirdiği birçok temaslar vardır. Bu defaki heyetimiz bilhassa iktisadî ve malî münasebetler sahasında temaslarda bulunmağa gidiyor. Bu fırsattan bilistifade İngiliz ve Fransız devlet ricalile görüşebileceğimden ayrıca büyük memnuniyet duymaktayım. Seyahatimizin üç memleket menfaatleri bakımından faydalı olacağına kani bulunmaktayım.

Romanya Almanyaya yeni müsaadede bulunmuyor

Memleketin iaşesini temin için Mart anlaşmasını tatbik edemiyeceğini bildirdi

Paris 21 — Romanya Almanyaya yeni hiç bir müsaadede bulunmıyacaktır. Romanya evvelâ memleketin iaşesini temin etmek lâzım geldiğinden ve bu sene mahsul az olduğundan geçen martta Almanya ile yapılan anlaşmanın tatbik edilemiyeceğini bildirmiştir.

Polonyada Alman kuvvetleri

Lublin civarına gönderilen yahudiler arasında tifüs baş gösterdi

Paris 21 — Almanya Polonyada Sovyet Rusya ile olan hududda, Şarkî Prusyada ve Slovakyada mühim kuvvetler bulunmaktadır. Polonyanın eski Alman hududu civarındaki Polonyalılar ve Yahudiler buradan şarka sevkediliyor ve bu havaliye Baltık memleketlerinden gelen Almanlar yerleştiriliyorlar.

Lublin civarına 50 bin Yahudi gönderilmiştir. Burası Yahudi mıntakası addedilmektedir. Gönderilen Yahudiler yol inşasında, nafıa işlerinde kullanılmaktadır. 55 yaşından aşağı kadınlar da günde 10 saat tarlalarda çalıştırılıyorlar. Yahudilere ekmek ve patatesten başka gıda verilmiyor. İlâç, sabun yoktur. Hstalık pek çoktur. Bit ve sair haşerat çoğalmış, tifüs baş göstermiştir.

Slovakyada Macaristan aleyhinde nümayişler

Belgrad 21 — Slovakyanın merkezi olan Bratislavada Macaristan aleyhinde şiddetli nümayişler yapılmıştır. Buna sebep Macaristanda birçok Slovakın tevkif edilmesidir.

İngilizler büyük bir Alman vapurunu yakaladılar

Roma 21 — İngiliz harp gemileri 28 bin tonluk büyük bir Alman vapurunu yakalamışlardır.

Stoyadinoviç taraftarlarının beyannameleri

Belgrad 21 — Eski Başvekil Stoyadinoviçin taraftarları birkaç günden beri bir takım beyannameler dağıtıyorlar. Bunlar Sırp - Hırvat anlaşması aleyhindedir. Anlaşmanın Sırp menfaatlerini ihlâl ettiği iddia ediliyor.

Danimarka boğazlarda torpil barajları tesis ediyor

Paris 21 — Danimarka hükûmeti muhtelif boğazlarda torpil barajları tesisine karar vermiştir. Bundan maksad bitaraflık vazifesinin ifasını temin etmektir. Bu barajlardan geçecek vapurlar kontrol edilecektir.

5 vapur torpile çarptı

Bir vapur da tahtelbahir tarafından batırıldı

Londra 20 — Yeniden 5 vapur torpile çarpmıştır. Bunlar İsveç bandıralı Borjesi, İtalyan bandıralı Gracia, Yugoslav bandıralı Milica, İngiliz bandıralı Blak Hil ve Torch Blarer vapurlarıdır. Bir İngiliz balıkçı gemisi de batmıştır. Bunlardan başka 4258 tonluk İngiliz Pensilta vapuru da bir tahtelbahir tarafından batırılmıştır.

Londra 20 (A.A.) — Bir Alman tayyaresinin bugün öğleden sonra, Şimal denizi cenubunda bir İngiliz torpido muhribini bombardımana teşebbüs ettiği ve netice alamadığı, amirallik tarafından bildirilmektedir.

Yokohama 20 (A.A.) — Domei ajansı bildiriyor:

Bir Japon kargosunun ve müteakiben de bir Hollanda vapurunun kaptanları dün öğleden sonra Pasifik denizinde iki direkli esrarengiz bir kruvazör görmüşlerdir.

Hollanda vapurunun kaptanı kruvazörü İzu yarım adasının 8 mil cenubunda Japon kargosunun kaptanı, da yarım adanın 20 mil cenubunda gördüğünü bildirmektedir.

Diğer taraftan aynı Japon kargosu perşembe sabahı Kii ve Şikoku vilâyetlerini bağlıyan kanalda milliyeti meçhul büyük bir denizaltı gemisi görmüştür.

Londra radyosunda türkçe neşriyat

Dün akşam Londra büyük elçimizin bir hitabesile başladı

Londra 20 (A.A.) — Türkiye büyük elçisi Dr. Rüştü Aras bu akşam Türkiye saatile 18/55 de Londra radyosunun Türkiye neşriyatının küşadını yapmıştır.

Büyük elçi, bu servisin ne gibi ahval ve şerait içinde ihdas edildiğini kısaca izahtan sonra, şu anda ilk düşüncesinin Türk milletinin ve aziz kahraman Türk ordusunun mücessem timsali olan Reisicümhur İnönüne teveccüh ettiğini kaydeylemiş ve Türkiyeyi müttefik İngiliz imparatorluğuna bağlayan hararetli dostluğa bilhassa işaret ederek sözlerini: «Yaşasın Türk - İngiliz» dostluğu cümlesile bitirmiştir.

Müteakiben radyo İstiklâl marşını çalmıştır. Bundan sonra spiker kısa bir hitabede bulunmuş ve bunu günün haberleri takip eylemiştir.

Neşriyat alâkayla dinlendi

Dün Londra büyük elçimizin türkçe neşriyatın başlaması münasebetile Londra radyosunda yaptığı hitabe ve onu takip eden haberler servisi şehrimizde alâka ile dinlenmiştir. Bu neşriyatın yapıldığı 19, 31, 32 kısa dalga Londra istasyonlarından ses çok vazıh geliyor ve spiker gayet fasih ve güzel bir türkçe konuşuyordu. Neşriyat her akşam saat 18,55 de muntazaman devam edecektir.

Anadoluda kış

Birçok yerlere kar yağdı, termometre sıfırdan aşağı indi

Evvelki gün İstanbulda kış havası hüküm sürmüştü. Dün rüzgâr lodosa çevirdiğinden hava ısınmıştır. Termometre sabah 8, öğle vakti 12 derece idi. Gece 6 dereceye kadar inmiştir.

Anadoluda ve Trakyada soğuklar devam ediyor. Birçok yerlere kar yağmıştır. Dün Balıkesir, Manisa, Nazillide sıcaklık sıfırın altında bir, Edirnede 2, Ulukışla, Sivasta 3, Kütahyada gene sıfırın altında 4 derece idi. Karın kalınlığı Ilgında 2 Şibinkarahisarda 3, İskilipte 4, Melâzgirdde 6, Ulukışlada 7, Uludağda 32 santimetredir.

Ankarada dün en fazla sıcaklık 5 derece idi. Gece hararet sıfırın altında bir dereceye kadar inmiştir.

Dün gece Antakyada 4 dakika ceviz büyüklüğünde dolu yağmıştır. Dolu, meyva bahçelerine zarar vermiştir.

İzmir civarında sürekli yağmurlar

İzmir (Akşam) — Üü gündenberi İzmir ve civarında sürekli yağmurlar devam etmektedir. Foça kazasına yağmur yağarken müteaddid yıldırımlar da düşmüş, bunlardan biri Çayhane mahallesinde B. Kâzım Söylemezin evine isabet ederek bir duvarını kısmen yıkmıştır.

Ege denizinde fırtına ihtimali var

Rasadhaneden verilen malûmata göre Marmara ve Ege denizlerinde fırtına ihtimali vardır. Liman reisliği, keyfiyeti, merakibe tebliğ etmiştir.

Büyük Millet Meclisinde dünkü toplantı

Ankara 20 (A.A.) — B. M. Meclisi bugün Şemsettin Günaltayın başkanlığında toplanmış ve celsenin açılmasını müteakib intihap mazbataları kabul olunan Hatay mebusları Abdullah Mursaloğlu, Abdülgani Türkmen, Bekir Sıtkı Kunt, Hamdi Selçuk ve Memet Tecirli and içmişlerdir.

Meclis bundan sonra iskân kanunu muvakkat encümenine «bütçe, dahiliye, hariciye, iktisad, maliye, millî müdafaa, sıhhat ve içtimaî muavenet» encümenlerinden üçer, memurin kanunu muvakkat encümenine Vekâletlerle mütenazır encümenlerden ikişer, orman kanunu muvakkat encümenine de «adliye, bütçe, dahiliye, iktisad, maliye, millî müdafaa, ziraat» encümenlerinden üçer aza seçilmesini tasvip ederek cuma günü toplanmak üzere içtimaa nihayet vermiştir.

Sovyetler - Japonya

Mançuko - Moğolistan hududu hakkında bir anlaşma yaptılar

Moskova 20 (A.A.) — Tass tebliğ ediyor: Sovyet ve Mogolistan cümhuriyeti hükûmetleri namına mezun Sovyet Hariciye komiseri Molotov ile Japonya ve Mançuko hükûmetleri namına mezun Japonyanın Moskova büyük elçisi Togo arasında dün bir anlaşma imza edilmiştir. Bu anlaşma, Mogolistan cümhuriyeti ile Mançuko arasında son ihtilâf mıntakasında hududları tahdid edecek olan muhtelit komisyonun teşekkülüne, vazifelerine ve çalışacağı yerlere aiddir. Bu komisyon biri Rus ve diğeri Mogol bir taraftan ve biri Japon diğeri Mançukolu diğer taraftan dört murahhastan mürekkeptir.

Komisyon, yakında mesaisine Çita şehrinde başlıyacaktır. Komisyon, ikinci safhadaki işleri için de Harbinde toplanacaktır.

Ayni zamanda Sovyet - Japon ticaret anlaşmasına esas olacak prensipler hakkında da Molotov ile Togo arasında görüş teatileri yapılmıştır. Bu temaslar her iki taraf arasında görüş birliği bulunduğunu isbat eylemiştir.

Tokyo 20 (A.A.) — Yeni Sovyet büyük elçisi B. Smetanın, dün, Hariciye Nazırı Nomura'nın da iştirâk ettiği bir kabul esnasında, İmparatora itimatnamesini vermiştir.

Sovyetler Almanya ile de anlaşma yaptılar

Moskova 20 (A.A.) — Tass ajansı bildiriyor: Garbî Ukrayna ve Bielorusyada bulunan Almanlar ile eski Polonya topraklarından Alman nüfuz mıntakasına geçen kısmındaki Rusların ve Ukraynalıların mübadelesi hakkında 16 teşrinisanide Sovyetler Birliği ile Almanya arasında bir anlaşma imza edilmiştir.

Bu tahliye işlerine aid bütün amelî meseleler Sovyetler Birliği ile Almanya arasında tesis olunan dostluk münasebetleri zihniyeti içinde halledilmiştir.

Almanyada büyük bir tren kazası

9 kişi öldü, 20 yaralı var

Brüksel 20 (A.A.) — (D. N. B.) ajansının haber verdiğine göre dün Spandau civarında büyük bir şimendifer kazası olmuştur. Berlin - Hamburg ekspresi banliyö trenile çarpışmış bir vagon devrilmiş bir diğeri de ateş almıştır. 9 ölü ve 20 yaralı vardır.

Lord Lloyd Sofyada

Sofya 20 (A.A.) — Lord Lloyd Bükreşten buraya gelmiştir. Bulgaristanın ileri gelenlerile görüşmek üzere birkaç gün Sofyada kalacaktır.

Almanlar Polonyada gaz kullanmışlar

100 bin Polonyalı esire rençberlik yaptırılıyor

Paris 20 (A.A.) — (Havas) ajansı bildiriyor: Polonya hükûmeti istihbarat ve vesaik dairesi, şimdiye kadar yeni bir takım haberlere daha muttali olduğundan, Polonya harbi esnasında, Almanların gaz kullandıklarını tebliğ etmektedir. Ayni tebliğde, sıhhiye makamatı tarafından bu hususta, müteaddit zabıtlar tutulduğu da zikrediliyor ve deniliyor ki:

Wilnow'da Almanlar boğucu gaz kullanmışlardır. Varşova muhasarası esnasında Alman kıtaları Rowazki varoşlarında fosjen gazı kullanmışlar ve birçok kurban verdirmişlerdir. Keza Varşova muhasarasında, Kızılhaç hastabakıcıları iperitten yanan kimseleri tedavi mecburiyetinde kalmışlardır.

Bulgar tayyaresi mi?

Rumen - Yugoslav hududuna alevler içinde bir tayyare düştü

Belgrad 20 (A.A.) — Romanya - Yugoslavya hududunda Tuna üzerine alevler içinde meçhul bir tayyare düşmüştür. Tayyare, işaretleri temyiz edilemiyen ve Doğu - Cenuba doğru ilerliyen bir filodan düşmüştür. Diğer tayyareler durmadan yollarına devam etmişlerdir.

Düşen tayyarenin pilotu ölmüştür. Zannedildiğine göre, bunlar, bir kaç haftadanberi müteaddid vesilelerle görüldüğü veçhile, Bulgaristana aid olarak Almanyadan gelen tayyarelerdir.

Dün akşam bir motör battı

Dün akşam Kadıköyünden 17,50 seferini yapan Ulev vapuru Sirkeci önlerinde 24 tonluk Kılaç motörüne çarpmış, motör parçalanarak köprü önünde batmıştır. Motörün kaptanile iki tayfası kurtarılmıştır.

Sabık Kayser tehlike geçirdi

Şatosunun parkında gezerken yakınına ağaçlar devrildi

Doorn 20 (A.A.) — Sabık Kayser, malikânesinde bir kaza geçirmiştir. Kendisi, dün müthiş fırtınaya rağmen şatonun parkında mutad sabah gezintisini yaparken, fırtına üç büyük ağacı kökünden sökmüş ve bu ağaçlar, büyük bir gürültü ile sabık Kayserin 2,5 metre yanına düşmüştür. Sabık Kaysere bir şey olmamış, fakat bittabi büyük bir heyecan geçirmiştir.

Doorn 20 (A.A.) — Sabık Kayser Simon Bolivar gemisi faciasından dolayı kraliçe Wilhelmine'e bir tazıyet telgrafı göndermiştir.

Avusturyanın istiklâli

Habsburglar bunun için çalışmak üzere Parise gittiler

Brüksel 20 (A.A.) — (D. N. B.) : De dağ ismindeki Flâman gazetesi Habsburg ailesinin Belçikadaki Steenok Kergeel şatosunu tamamen terkederek Avusturyada tekrar iktidar mevkiine geçmek için daha iyi çalışabilmek üzere Parise gittiğini yazmaktadır.

Romanyanın Ankara elçisi tekzib ediyor

Ankara 20 (A.A.) — Romanya - Rusya hududunda bir Siegfried hattı inşası için, von Papenin Romanyaya Alman yardımını temin teklifinde bulunduğuna dair olarak bazı İngiliz ve Fransız gazetelerinde intişar eden haber, Romanyanın Ankara büyük elçisi tarafından katiyen tekzip edilmektedir.

Hariciyede tayinler

Ankara 20 (A.A.) — Hariciye Vekâleti kâtibi umumîliği ikinci muavinliğine ikinci daire müdürü umumisi Numan Tahir Seymen ve ikinci daire müdürü umumiliğine de muavinliğinde bulunan Faik Hüseyin Hosar tayin edilmişlerdir.

İstanbul borsası

Üç sene müddetle kapatılmış olan İstanbul borsasının bu müddetin hitamı beklenmeden tekrar açılması için tedkikler yapıldığını, fakat henüz bir karar verilmediğini bazı gazeteler yazıyorlar.

Sofyada bir İtalyan kitap sergisi açılıyor

Sofya 20 — Ayın 26 sında Sofyada İtalyan kitab. sergisi açılacaktır. Bildirildiğine göre, sergiyi buraya gelecek olan İtalyan Maarif Nazırı Botay açacaktır. Nazıra, profesör, edib olmak üzere sekiz yüksek İtalyan memuru refakat edecektir.

AKŞAMDAN AKŞAMA

Gıcırtısız ayakkabı

Vaktile Refik Halidin bir yazısını okumuştum:

«Elifi çarpık kadın çorapları fena halde sinirime dokunur. Şeytan adetâ: (Git, düzelt!) diye beni sevk eder!» diyordu.

(Yukarıki cümleleri ben tertip ettim. Kelimeler aynen Refik Halidin değildir.)

Bana da derd olmuştu. Dikkatim Fransızların tirbuşonlaşma dedikleri bu ivicaclara takılır, kalırdı. Sanki bana aid bir yanlışlıkmış gibi asabîleşirdim.

Son zamanlarda da üzerime başka bir sinir âriz oldu: Gıcırdayan ayakkabı!

«İstanbulda iyi iskarpin yapılır. Hattâ Avrupada oturanların bile buradan ısmarladıkları vakidir.» diye yazmıştım. Ecnebi bir dostuma da, Beyoğlu caddesinde yanyana yürürken, ayni kanaatimi söyledim.

— Bizim kunduracılar fiatleri 15 ile 35 arasına fırlattılar amma, işçiliklerine diyecek yok... - dedim. - Tabiî ayakkabılarınızı İstanbuldan alıyorsunuzdur.

— Hayır... Maalesef... Büyük kusurları var... - cevabını verdi - Bir kaç kere tecrübe ettim: Fena halde gıcırdıyorlar... Bakın, hattâ sizinki de...

Kulak kabarttım. Kaldırım üzerinde cakalı, fiyakalı bir ses neşrederek gidiyormuşum meğer!... Halbuki, ecnebi ahbabım, sessiz, mütevazı, âdeta halı üzerinde çıplak ayak yürüyordu.

Üstelik, nazik cümle şekillerine büründürerek şunları söylemesin mi:

Onun memleketinde, gıcırtılı ayakkabı ile kalabalık yere gitmek âdeta sarmısak yiyip te tramvaya binmek gibi birşeymiş. «Biri ne kadar buruna rahatsızlık verirse, öbürü de kulağa verir!» diye ima ediyordu.

O gündenberi, gıcırtılı ayakkabı, mahud elifi çarpık çorap gibi fenama gitmeğe başladı. Amma bakıyorum, hemen herkesinki gacır gucur.

Biri:

— Makbuldür! Zengin ayakkabısıdır! - diye şakamsı müdafaa bile etti. - Bizim fabrikada amelenin kunduraları ucuz köseleden yapıldığı için yavşaktır; tam senin istediğin gibi ses sada çıkarmaz. İşçiler merdivende bir çatırdı duyunca «Patron geliyor!» diye toparlanırlar. Hakikaten de ya mal sahibi, yahut da mühendis zuhur eder. Görüyorsun ki, beğenmediğin o ses kedinin boynuna takılmış çıngırak rolünü oynuyor... Kimbilir ne aile facialarının da önüne geçiyordur... Bırak şu mübarek gıcırtıyı, parmağına dolama...

Eskiden galoş kundura zamanında, «gıcır» bile koydurmak suretile musikili ayakkabı yaptırırlarmış. Bir ahbabım da Fransada bir müddet evvel, sesli potinin bazı müşterilerce aranan birşey olduğunu, fakat şimdi bu modern revaçtan düştüğünü söyledi.

Sağda solda yanıp yakılırken, hemderdlere rastladım:

— Ah, sorma azizim! - diyorlar. - Biz de müştekiyiz. Fakat hiç bir ayakkabıcı gıcırdamıyan iskarpin yapmayı tekeffül edemiyor. Söz verip fazla para alanlar bile, vaidlerini tutamıyorlar.

Belki bu yazım, pek çok hemşehrimin üzerinde müessir olacaktır. Şimdiye kadar farkedilmiyen gacır gucurlar, onların da sinirine batmağa başlıyacaktır. Fakat bu sayede, dükkânlardan sessiz iskarpin arayanlar çoğalacağı için ustalar da, Avrupadaki meslektaşları gibi bir çaresini bulacaklardır.

Benimki egoistlik amma, başka çare bulamadım. Gıcırtısız ayakkabı modasını piyasaya lânse edebilirsem ne mutlu!

(Vâ - Nû)

ŞEHİR HABERLERİ

Umumî meclis dün toplandı

Istimlâk borçlarının ödenmesi için 100 bin liralık münakale yapılması teklif edildi

Umumi meclis dün ikinci reis vekili B. Faruk Derelinin reisliği altında toplanmıştır. Müzakereye B. Fuad Fazlının bir takriri ile başlandı. B. Fuad Fazlı, on dört sene evvel meclisi umumi vilâyet tarafından kabul edilen meni israf nizamnamesinin bugünkü ihtiyaca uygun olmadığından tadilini istiyordu.

Reis muavini B. Rifat, Belediye reisliğince de buna dair bir proje hazırlandığını söyledi. Takrir, kavanin, mülkiye ve iktisad encümenlerine havale edildi.

Meclisin içtima devresine başlaması münasebetile yazılan telgrafa Dahiliye Vekâletinden gelen teşekkür telgrafı okunduktan sonra riyaset makamı tarafından muhtelif işlere dair gelen teklifler alâkadar encümenlere havale edildi. Bu arada Belediye avukatlarının hariçte iş alıp almıyacakları hakkında meclisten istenen karar da vardır.

İstimlâk borçlarının ödenmesi

Belediyenin son senelerde istimlâk ettiği binalara aid istimlâk borçları için 939 bütçesinde 38 bin liralık tahsisat vardı. Fakat bu para istimlâk borçlarının ödenmesine kifayet etmediğinden riyaset makamı, alacaklıların mağduriyetine nihayet vermek üzere bankalar istikrazı tahsisatından daha yüz bin liranın 939 bütçesinde münakale yapılmasını teklif ediyordu. Bu teklif bütçe encümenine verildi.

Muallim İhsan Şerifin ailesine verilecek ev

Muallim merhum İhsan Şerifin ailesine bir ev verilmesi için Maarif Vekâletinin teklifi hakkında bütçe encümeni mazbatası okundu. Encümen, ailenin vaziyeti tedkik edilmeden bir karar vermeği doğru bulmuyordu.

Âzadan B. Şerefeddin, halkın musakkafat ve arazi vergilerini vermekte müşkülât çektiği bir sırada ölen her muallim için bir ev verilmenin doğru olmadığını söyledi. Kitapçı B. Halid, İhsan Şerifin binlerce talebe yetiştirmiş çok faziletli bir muallim olduğunu tebarüz ettirerek teklifin lehinde bulundu. Bunun üzerine tedkikatın ikmali için mazbata makama iade edildi.

Zeynep Kâmil hastanesine yatak ilâvesi

Zeyneb Kâmil hastanesi yatak adedinin arttırılması hakkındaki sıhhiye ve mülkiye encümenleri mazbatası okundu. Mazbatada yatak ilâvesinin bütçeye tesiri olamıyacağı zikrediliyordu. Reis muavini B. Rifat, bu mütalâaya iştirak etmediğini mazbatanın bütçe encümenine havalesini teklif etti.

Bunun üzerine doktor general Refik Münir söz alarak dedi ki:

— Memlekette Belediyenin irva ve iska ettiği birçok hastaneler vardır. Yalnız halk bunların tarzı tatbiki itibarile istifade edemiyor. Çünkü bu hastaneler, tedrisat içindir. Müracaat eden hastalar, tedrisat bakımından lüzumlu görülürlerse hastanelere kabul ediliyor. Halbuki artık çarşaf altında kimse görmeden doğuran kadın yoktur. Belediye, halka yardım ediyoruz, diyor, hakikatte halka değil, Darülfünuna, Maarif Vekâletine yardım ediyor. Şehir hastaneleri, şehir halkına masruf olmalıdır. Haseki hastanesindeki doğum şartlarını görseniz, ne kadar elim olduğunu teslim edersiniz. Binaenaleyh hastanelerdeki yatak adedlerinin arttırılması lâzımdır.

Bunun üzerine mazbata encümene iade edildi.

Belediyenin 937 yılı hesabı kati mazbatası kabul edildi. Sucu dükkânlarında yüksek sesle çalan ziller ve radyolar hakkındaki mazbata da yeniden tedkik edilmek üzere encümene gönderildi. Meclis, çarşamba günü toplanacaktır.

Kültürpark hazırlığı

Park Valikonağı - Taksim bahçesi - Dolmabahçe arasında olacak

Taksim bahçesi ve Vali konağı ile Dolmabahçe arasındaki sahanın Kültürpark haline getirilmesi kararlaştırılmıştır. Bahçeler mütehassısı B. Lovo bu hususta bir proje hazırlamıştır. Vali konağı caddesindeki Çocuk bahçesi bu parkın bir kısmını teşkil edecektir.

Bundan başka Tozkoparandan Halice kadar da başka bir Kültürpark yapılacaktır. Bunun da projeleri hazırlanmaktadır.

Yeni ihracat kararnamesi dün Vilâyete bildirildi

Yeni ihracat kararnamesi dün öğleden sonra gümrükle baş müdürlüğüne tebliğ edilmiştir.

Çocuk bahçesi

Valikonağı caddesinde 80 basamaklı merdiven bulunacak

Valikonağı caddesindeki yeşil sahada Çocuk bahçesi yapılması münasebetile Belediye bu sahada yedek subay okulunun lâğımlarının mecralarını değiştirmeğe karar vermiştir. Burada yapılacak Çocuk bahçesinin projesi, Nafia Vekâleti bahçeler mütehassısı B. Lovo tarafından tadil edilmiştir. Burada (80) ayaklı bir merdiven, antrenin önünde bir havuz yapılacak yüzde 10 meyilli çocuk arabaları için bir de yol bulunacaktır. Buradaki Çocuk bahçesini inşa edecek müteahhid, aynı zamanda Şişhanedeki Çocuk bahçesini de birlikte inşa edecektir.

Karilerimizin mektupları

Köprüde lâvhalara ihtiyaç var

Geçen gün köprü üstünde iki yabancı gördüm, iskelelere inen merdivenlerin birinden ötekine koşuşuyorlar, hangisine ineceklerini bilemiyorlardı. Meğer Üsküdar vapurunu arıyorlarmış, filhakika İstanbul halkının bile güç belledikleri bu iskeleleri bir yabancının bulup vapura binebilmesi kolay iş değildir.

Halbuki böyle nakil vasıtası çok büyük şehirlerde halka azami kolaylık gösterilmesi hem halkın, hem seyrüseferin lehine bir zarurettir.

Binaenaleyh köprüden iskelelere inen her merdivenin başına (Eyüp, Kadıköy, Üsküdar, falan, filân) diye birer levha asmak çok faydalı olacaktır. — C.

***

Galata rıhtımı yolunun kalabalığı

Eskiden Karaköy çok kalabalıktı. Bu sebeple, Beyoğluna giden otomobiller rıhtım yanından geçirtilmeğe başlandı. Şimdi Karaköy tenhalaşmış, bu rıhtım yolu hele Kadıköy iskelesine gitmek isteyenleri izaç edecek bir kesafet arzetmeğe başlamıştır. Bir karimiz dikkati celbediyor.

***

Üç aylıkların yoklamaları

Üç aylık maaş alanların yoklamaları yapıldı. Karaköy cihetinde bu muameleyi ikmal ettirenler şikâyet ediyorlar: «Diğer bazı nahiyelerde biz ihtiyar veya dulları şuraya buraya dolaştırmak âdeti kaldırılmıştı. Toplu bir yerde iş halledliveriyor. Halbuki biz gene öteye beriye dolaştırılıyoruz. Ayni ıslahatın Karaköyde de yapılmasını dileriz.»

Vali ve Belediye Reisi yarın geliyor

Dün akşam vilâyete gelen malûmata göre Romanyada bulunan Vali ve Belediye Reisi Dr. Lûtfi Kırdar, bugün Arka vapurile Köstenceden hareket edecek ve yarın limanımıza gelecektir.

★ Yeni imzalanan Türk - Rumen muahedenamesi 21 teşrinisaniden itibaren meriyete girecektir. Bu hususta Ankaradan emir beklenmektedir.

Bir heroinci şebekesi yakalandı

Suçlular arasında kadınlar da var

Gümrük muhafaza teşkilâtı, memleket içinde ve dışında heroin ve morfin kaçakçılığı yapan bir şebekeyi meydana çıkarmıştır. Şebeke efradı, geçen gün, 4 kilo heroini harice çıkarmak teşebbüsünde bulunmuş, vaziyetleri muhafaza memurlarının nazarı dikkatini celbederek cürmümeşhud yapılmıştır. Suç üstünde yakalanan kaçakçının adı Ziyadır. Bu adam, bundan evvel de aynı suçtan yakalanmıştı.

Bundan başka, şebeke efradından Ziyanın karısı, şoför Mustafa, heroin kaçakçılığından mahpus bulunan Lamarini ve madam Efrozini de yakalanmışlardır. Kaçakçıların evrakı hazırlanarak beşinci cezaya verilmiştir. Hepsi de tevkif edilmiştir.

Galata yolcu salonu

İnşaatın yılbaşına kadar bitirilmesine çalışılıyor

Galata yolcu salonundaki inşaat süratle ilerlemektedir. Salonun Yılbaşına kadar ikmal edilmesine çalışılmaktadır. Yeni yolcu salonunun Avrupadaki benzerlerinden her cihetçe üstün olmasına dikkat edilmektedir. Yolcu salonunun üst katında bir otel, gazino, küçük bir sahne, döviz muayenesi için büro, muhafaza ve polis memurları için hususi teşkilât, bankalar kısmı, bir kütüphane olacaktır. Eski salon memurları da buraya nakledildikten sonra şimdiki yolcu salonu, antrepo haline getirilecektir.

Çifte defter tutan bir şirket

Emniyet müdürlüğü ikinci şube kaçakçılık memurları, dün bir saraciye şirketinde cürmümeşhud yapmışlar, şirketin çifte defter tutmak suretile kaçakçılık yaptığını tesbit etmişlerdir. Lâzım gelen tahkikat ve kanuni takibat devam etmektedir.

Yarınki
Haftanın mizahı sahifemiz
CEMAL NADİR'in
En güzel karikatür ve yazılarile doludur.

SOHBET

Denilebilir ki

MÜDAFAA. — Geçen gün bir arkadaş anlatıyordu: bilmem hangi mecmuada, benimle uğraşan bir yazı çıkmış; muharrir, benim falan ve filân şairleri beğenmediğimi, onların eserlerini anlıyamadığımı söyledikten sonra bundan benim şiire, edebiyata düşman olduğum neticesini çıkarıyormuş. Yazıda benim ismim söylenmiyormuş ama o şiir, edebiyat düşmanının ben olduğum belli imiş...

Edebiyatın, şiirin düşmanı... Gerçi kendimde o güzel şeylere karşı hiç bir kin, husumet hissi duymuyorum ama bu sıfatı kabul etmeme hiç bir maniğ yoktur. Çünkü muharrir ne demek istiyor? «Şiir, edebiyat işte bu kitaplardakidir; bunu anlamıyan, sevmiyen şiire, edebiyata düşmandır» demek istiyor, değil mi? Hakkı var. O da benim sevdiğim, beğendiğim şiirlerin bir çoğundan hoşlanmıyor; o hâlde ben de onun için şiir düşmanı diyebilirim.

Diyebilirim ama demiyeceğim. Onda, kendisininkinden başka bir zevk bulunabileceğini tasavvur etmek kabiliyeti yoksa bende de mi olmasın? Ben onun zevkini doğru bulmuyorum ama onun gibi düşünmek kabil olduğunu da tasavvur edebiliyorum. O, şiirin düşmanı değildir, ancak bir neviğ şiirin düşmanıdır; onun düşman olduğu şiir de tesadüfen benim en çok sevdiğim, beğendiğim şiirdir.

Böyle şeylere cevap vermemek şüphesiz daha doğru olur. Fakat insan daima dayanamıyor, sinirleniyor ve kendini müdafaa etmek ihtiyacını duyuyor. Zaten benim bir şiir, edebiyat düşmanı olduğum iddiası yeni değildir. On sekiz, yirmi seneden beri onu kaç kişiden duydum!... Kendimi medhetmek istemiyorum; doğrusu medhedilecek bir insan olduğum kanaatinde de değilim. Fakat herkesin hakkını vermek lâzım. Kendi hakkımı niçin vermiyeyim? Ben bu memlekette şiiri, edebiyatı benim kadar seven adama az rasgeldim. Bu işlerle uğraşanlarımızın çoğu şiirden, edebiyattan ziyade kendi kendilerini, dostlarını severler; hemen hiç bir kitabı, hiç bir manzumeyi ellerine, kimin tarafından yazıldığını düşünmeksizin alamazlar. Daima peşin - hüküm le hareket ederler: «Bu eser falancanındır, o hâlde benim bunda bir takım meziyetler veya bir takım kusurlar bulmam icab eder.» Bunun için de dün beğendiklerini bugün kötülemeleri veya dün kötülediklerini bugün beğenmeleri kabildir. Değiştiklerinin farkında bile değildirler; zaten doğrusu değişmemişlerdir: Hep kendi nahvetlerini, hep kendi şahsî endişelerini söylerler.

Sonra da kalkıp benim değiştiğimden bahsederler!... Şimdiye kadar hangi şairimiz, hangi eser hakkındaki hükmüm değişmiştir? Elbette, her eser hakkında aşağı yukarı katğî bir hükme varmak için aradan zaman geçmesi lâzımdır; bir kitabı okur okumaz göstereceğimiz coşkunluk zamanla soğuyabilir. Bu zaruret göz önüne alınınca benim şimdiye kadar hiç bir hükmümü değiştirmediğim söylenebilir. Ancak onlar gibi mütemadiyen bir noktada duran insanlardan değilim: dün meşgul olduğum şeyi, yarın tekrar dönmek üzere, bugün bırakabilirim...

Nurullah ATAÇ

(Devamı 7 nci sahifede)

Bay Amca ve sulh teşebbüsü !..

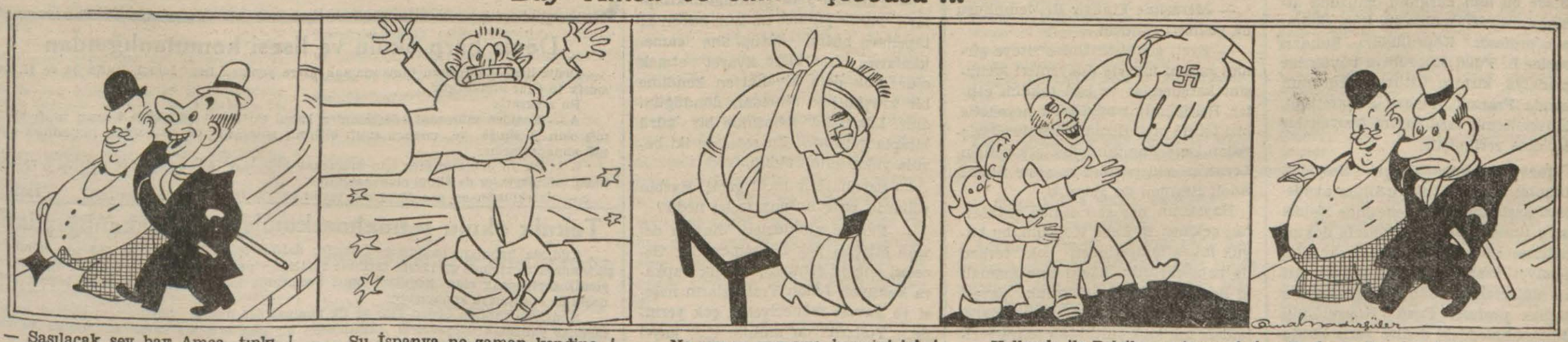

— Şaşılacak şey bay Amca, tıpkı kedinin çamaşır yıkaması gibi, hayret edilecek şey!...

... Şu İspanya ne zaman kendine geldi...

... Ne zaman yarasını, beresini iyi etti de...

... Hollanda ile Belçikanın tamamiyeti için sulh teşebbüsüne kalktı bilmem?...

B. A. — Bundan kolay ne var!... Bektaşinin çamurdan adamları gibi yaşamasını temin edemedikten sonra sen de bir teşebbüs yapabilirsin!...

Profesör Fuad Köprülü Paristen döndü

Sorbonne'da fahrî doktorluk payesinin verilmesi merasimi nasıl oldu?

«Hayatımda çok müşkülâtla karşılaştım, bir ilim kitabı alabilmek için büyük fedakârlıklara katlandım. Lâkin Sorbonne'un üzerine Türk bayrağı çekildiği zaman bunların hepsini unuttum.»

B. Fuad Köprülü çalışma odasında (köşede kendisine verilen madalya)

Kendisine Paristeki Sorbon üniversitesi tarafından doktorluk payesi verilen profesör Fuad Köprülü, dün Paristen İstanbula döndü.

B. Fuad Köprülü ile, tavanlara kadar yükselen binlerce cild kitaplarla dolu kütüphanesinde görüştük. Fahrî doktorluk payesi verilmesi münasebetile Sorbon üniversitesinde yapılan merasimin tafsilâtını sordum. Bana şöyle anlattı:

— Pariste üniversitenin bu seneki açılma merasimi pek muazzam oldu. Diyebilirim ki şimdiye kadar ben böyle muhteşem bir ilim merasimine şahid olmamıştım. Merasim bir açılma töreni olduğu gibi, o sene üniversitenin dünya âlimlerinden bazılarına verdiği en büyük ilim payesi olan fahrî doktoralara da aitti. Bu sene biri hukuk fakültesinden, üçü tıbdan, biri fenden, ikisi edebiyattan olmak üzere yedi kişiye fahrî doktorluk payesi verilmişti. Bu yedi kişiin biri Belçikalı, biri Kanadalı, bir Amerikalı, biri Lehli, biri İngiliz, biri İsviçreli idi, biri de bendim. Bu zatların ihtisaslarına göre muhtelif fakültelerin duayenleri onların ilmî hüviyetleri etrafında birer eloj okudu, medhiyelerini yaptı. Bundan sonra diplomalar ve doktora alâmetleri tevzi edildi. Merasimde bulunamıyanların diploma ve doktora alâmetleri mensup bulundukları milletlerin sefirlerine verildi. Harp müşkülâtı içinde benim buradan kalkıp Parise gitmem ve merasimde bulunmam çok iyi tesir etti, pek memnun oldular.

— Diplomadan başka size verilen fahrî doktora alâmetleri nelerdir?

— Size onları göstereyim!... diyerek çekmecesinin gözünü açtı. Biri üstüvane şekilde iki büyük kutu çıkardı. Kutulardan birini açtı. Bunun içinde geniş kırmızı bir kumaş üzerinde beyaz bir kürk vardı.

B. Köprülü:

— Bu, dedi, kurunuvustadanberi kalmış bir profesörlük alâmetidir. Bunu verdiler.

Bu kürkler üçer dilim şeklinde kırmızı kumaşın üzerine parça parça dikilmiştir. Omuza atılmağa mahsustu. Bizde bu ilim kürkünü omuzuna atmağa muvaffak olan ilk ilim adamımız profesör Köprülüdür. Bundan başka B. Fuad Köprülüye büyük bir madalya, kırmızı üstüvane kutunun içinde Fransız Maarif Nezaretinin, üniversitenin tasdiklerini taşıyan bir diploma verilmiştir.

1925 senesinde Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı Ulûm akademisi âzalığına, 1927 senesinde Haidelberg üniversitesi fahrî felsefe doktorluğuna, 1927 senesinde Macar İlim cemiyeti âzalığına, 1937 senesinde Atina üniversitesi fahrî doktorluğuna seçilen profesör Fuad Köprülünün Sultanahmeddeki denize karşı kütüphanesi şimdi birçok dünya üniversitelerinden, büyük ilim akademilerinden verilen diplomalarla dolmuştur.

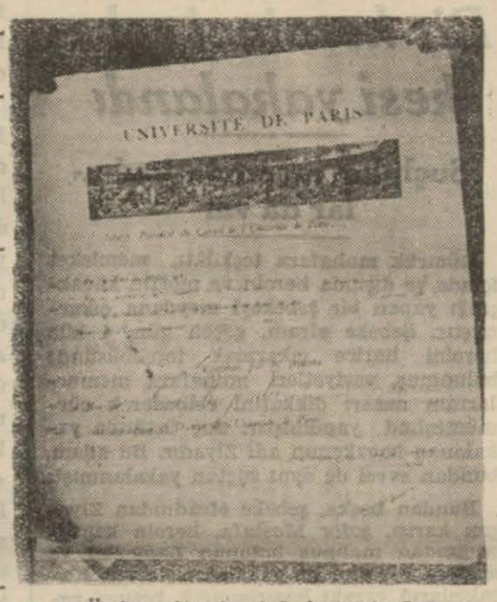

Üniversitenin fahrî doktorluk diploması

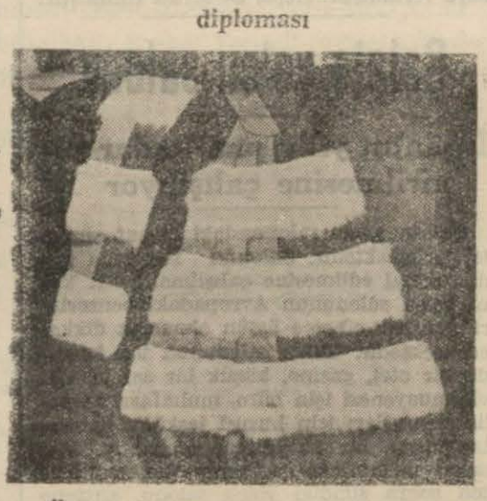

Üniversite tarafından verilen kürk

B. Fuad Köprülü sözlerine şöyle devam etti:

— Hayatımı yapabilmek hususunda hadsiz hesapsız müşkülâtla karşılaştım. Bir ilim kitabı alabilmek için ne feragatlere, ne fedakârlıklara katlanmadım. Kendime istediğim gibi bir hüviyet verebilmek için çok didindim. Lâkin Sorbonne'un üzerine Türk bayrağı çekildiği zaman bunların hepsini unuttum. Bütün çektiklerim, karşılaştığım bütün müşkülât gözümün önünden silindi. O dakikada bütün dünya gözüme kırmızı bir bayrak şeklinde görünüyordu. Bu benim için hayatımın en büyük mükâfaltarından biri oldu.

— Merasime Fransız Reisicümhuru da gelmişti sanırım...

— Evet, gelmişti. Üniversiteye girdiği zaman fakülte duayenleri kendisini karşıladılar ve bizi takdim ettiler. Reisicümhur büyük bir nezaketle bizi tebrik etti. Benimle beraber İsviçreden kendisine fahrî doktora verilen Lozan'ın eski rektörü meşhur filozof Adolf Reymon da gelmişti.

Hayatının her safhasında şatafattan çekinen B. Fuad Köprülü, bu büyük muvaffakıyetinden çok tevazu ile bahsediyordu. Lâkin unutmamalı ki Sorbonne fahrî doktorluk payesi bir ilim adamına uzun uzun tedkiklerden, kılı kırk yardıktan sonra verilir ve şimdiye kadar bu payeye ulaşanların en gençleri 65 - 75 yaşında kimselerdir.B. Fuad Köprülü genç yaşında bu şerefe ermiştir.

Gençler için hayatı iyi bir örnek addedilebilecek olan B. Köprülüye bazı sualler daha sordum:

— Hayatınızı nasıl yaptınız?

— Hayatımı tamamile kendim yaptım. Şu kütüphanede gördüğünüz 15 bin cilde yakın kitabı hep kendi paramla, kendi kazancımla aldım. Hiç kimseye bir şey sorup öğrenmek nasip olmadı. Sonra kendime öyle bir ilim sahası seçmiştim ki bunun ne mektebi, ne hocası, ne de kitabı vardı. Hattâ Türkiyede bir tek muntazam kütüphane yoktu; bu işi bilen mevcud değildi.

Zaten eskidenberi müşkül işleri severim. Başkalarını taklidden nefret ederim. Bunun için kendime böyle zor bir saha seçmiştim. Çok üzüntülü, çok müşkül zamanlar geçirdim. Aldığım parayı olduğu gibi kitaba veriyordum. Zaten bende bu kitap merakı dokuz yaşından, hattâ daha küçükken başlamıştı. On iki yaşımda iken oldukça farisî biliyordum. Arapça öğrendim, fransızca öğrendim...

Hayatımda en çok çektiğim sıkıntı kitap meselesidir. Edebiyat fakültesine geldiğim zaman bir tek kitap yoktu. Eser olarak daima müdürlük odasında duran bir iki lûgatten başka bir şey bulamamıştım.

Bu sırada kütüphanenin bir köşesinde duran iki bavul dolusu kitap gözüme ilişti. Sordum:

— Bunlar nedir üstadım?...

— Paristen yeni getirdiğim kitaplar... Parise gidince ilk işim bütün kitapçıları, bütün kütüphane camekânlarını birer birer ziyaret etmek olur. Çok defa seyahatten kendime bir kravat bile almadan döndüğüm olur. Lâkin her defasında bir sürü kitapla gelirim... Bu sefer de iki bavula yakın kitap aldım.

— Seyahatiniz nasıl geçti. Harbin yollarda ve Fransada tesiri nedir?

— Pariste gündüzleri harbin devam ettiğini pek hissetmezsiniz. Geceleri ışıklar sönüyor, ortalık kapkara kesiliyor. Lâkin Fransızların neşesi ve kuvvei mâneviyeleri çok yerinde... Yollarda da mühim bir gayri tabiilik yok... Yalnız trenler çok kalabalık, hududlarda bazı müşkülât var...

H. F.

Binbir maceranın kahramanı - Vahşî ormanların hâkimi

TARZAN VE OĞLU

TÜRKÇE SÖZLÜ

Johnny WEISSMULLER
MAUREEN O'SULLIVAN

Herkesi heyecandan titretecek müthiş ve muazzam en son filminde
önümüzdeki perşembe akşamı IPEK'te

24
2 nci Teşrin
CUMA
Matinelerden itibaren

TAKSİM sinemasında

İlâhiler - Peşrevler - Semailer - Gazeller ile süslenmiş
YENİÇERİ HASAN
Türkçe sözlü ve Türk musikili
Memleketimizin en meşhur musiki sanatkârları, En iyi okuyucuları, En büyük bestekârları

TİYATROLAR

Halk Opereti - Eski Çağlayanda- 21 de
Bu gece - ESKİ HAMAM ESKİ TAS
***
İsmail Dümbüllü - Bu gece - Kadıköy Yeldeğirmeninde Zafer sinemasında
ÇİFTE GELİNLER
***
Her akşam Sadi Keman Salonunda Bayan Mualla, Salâhaddin ve arkadaşları tarihi Kostümlü Tablo. Pazar içkisiz çaylı matine.
Raşid Rıza - Ertuğrul Sadi Tek - Bu gece - Kadıköy Hale sinemasında: Taş Parçası
***
ŞEHİR TİYATROSU
Tepebaşı Dram kısmı
Gece saat 20,30 da
ŞERMİN

Senenin en muazzam AŞK ve CASUSLUK filmi, Pariste 6 ay müddetle oynanan bir Fransız şaheseri:
Kızıl Dansöz
İstanbul'da ilk defa
Baş rollerde: Komedi Fransez artistlerinden
VERA KORENE - JEAN GALLAND
Bu perşambe akşamı SAKARYA Sinemasında

Sinema dünyasının ebedî güneşi,
Renk dünyasının solmak alâimiseması
Lâle'nin
Yıkılmaz zafer kalesi
VATAN KURTARAN ARSLAN
Filmi, azametine lâyık bir alâka ve hayranlıklarla devam ediyor.

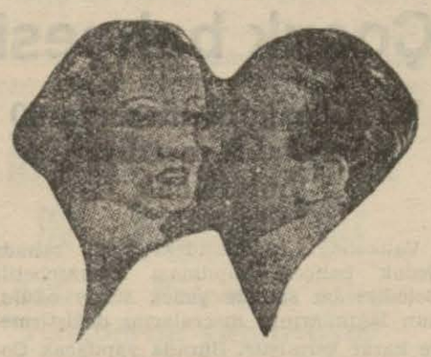

Bütün kadınların ve bütün halkın mahbubu, Jönpremiyelerin en güzel ve en sehharı
GARY COOPER
Hayatına ve ilk aşkına ait
MERLE OBERON
ile çevirdiği
KOVBOY'un AŞKI
Fransızca sözlü filmi, bu sene
GARY COOPER'in göreceğiniz yegâne filmidir. Bu Perşembe akşamı:
SARAY sinemasında

YARIN AKŞAM
MELEK sinemasında
Amerikada dünyanın en güzel filmi müsabakasında birinci kazanan film
SONSUZ AŞK
Sinema dünyasının ebediyen iftihar edeceği bir şaheser.
AŞK — KADINLIK — SANAT ve GÜZELLİK FİLMİ
Baş rolde: LOUISE RAINER
PAULETTE GODDARD - ALAN MARSHAL
Filme ilâve olarak: YENİ FOKS DÜNYA HAVADİSLERİ GAZETESİ
DİKKAT: Numaralı koltukların bugünden aldırılması rica olunur.
Telefon: 40868

Deniz harp okulu ve lisesi komutanlığından

Deniz lisesi kadrosunu tamamlamak üzere yeniden lise I inci sınıfa 34 ve II. nci sınıfa 15 okur alınacaktır.

Bu maksatla

A — Yeniden müracaat edeceklerden kabul şartlarını haiz olup 9 uncu sınıfı bitirmiş olan 9. sınıfa ve onuncu sınıfı bitirmiş onlar, da onuncu sınıfa imtihansız olarak alınacaklardır.

b — Bu yıl okula girmek için müracaat edip te şeraiti haiz olduğu halde o zaman kabul edilmeyenler de kabul olunacaklardır.

c — İsteklilerin en geç 28/11/939 tarihi ne kadar okula müracaatları. (9519)

Teknik okulu satınalma komisyonu başkanlığından

Yıldızda bulunan okulumuz kalorifer dairesi için lüzumu olan 260 ton Sömikok şartnamesi mucibince 27/12/939 tarihine rastlayan perşembe günü saat 15 de Gümüşsuyunda toplanacak olan komisyonumuz huzurunda ihalesi yapılmak üzere kapalı zarf usulü ile eksiltmeye konmuştur.

Kömürün tahmin bedeli 7280 ve ilk teminat 546 liradır. Şartnameyi görmek ve ilk teminat yatırmak isteyenlerin eksiltmeden bir gün evveline kadar okulumuza ve eksiltme günü de Yüksek Mühendis mektebine gelmeleri.

2490 sayılı arttırma eksiltme kanununun tarifatı dairesinde tanzim edilecek teklif mektupları eksiltmeden bir saat evveline kadar komisyon Başkanlığına makbuz mukabilinde verilecektir. Postada vaki olacak teahhür mazeret kabul edilmez. (9587)

POLİTİKA

Harbin iktisadî tesirleri

Yeni büyük harp Avrupanın garbinde üç büyük devlete münhasır kalmıştır. Bu itibarle askeri noktadan mevzii olmakla beraber iktisadi tesiri ve bütün dünyanın hayat ve maişeti üzerinde yapmakta olduğu tahribatı itibarile tam mânası ile cihanşümuldür. Dünyanın her tarafında darlık ve sıkıntı duyuluyor. Cihanın iktisadi sistemi alt üst oluyor. Meselâ cenubi ve orta Amerika hattâ siyasi cihetten şimali Amerikanın ve iktisadî ve mali cihetten İngiltere'nin hükmü altında iken şimdi Amerika sanayi eşyasını ve sermayesini harp dolayısile boş kalan bu sahalara sokarak inhisar tesis etmektedir. Bu gibi muvazenelerin bozulmasının asıl sıkıntısı harpten sonra hissolunacaktır.

Muharip devletler biribirlerinin sahillerini deniz üstünden ve altından ablukaya çalıştıklarından dünyanın üç büyük müstehlik memleketi mümkün mertebe hariçten ithalât yapmamağa ve kendi istihsal menabiini genişleterek kifayetkanaat geçinmeğe ehemmiyet vermektedirler. Bunun için İngiliz ve Fransız Başvekillerinin iştirakile toplanan son harp şûrasında verilen kararların başında ithalâtın tahdid ve tenkisi bulunuyor.

Dünyanın altıda birini elinde bulunduran Rusya ve Cnubî Avrupanın en büyük memleketi İtalya böyle bir autarchie usulünü çoktanberi takip etmekte olduklarından cihanın ticari mübadelesinde eski mühim rollerini oynamıyorlar. Dünya nüfusunun dörtte birini teşkil eden Çin ise Japonya ile hali harpte bulunmasından dolayı cihan piyasasından çoktan çekilmiştir.

Bu suretle dünya ticaret ve mübadelesinin yarısı zaten felce uğramıştı. Şimdiki harp ise kalan yarısını da felce sürüklemektedir. Avrupadaki bitaraf memleketlerin limanlarında girip çıkan ticaret gemileri şimdiden üçte iki nisbetinde azalmıştır. Bu memleketler hariçten kâfi derecede yiyecek bile alamadıklarından muharip memleketlerde olduğu gibi veskia usulünü kabul etmişlerdir. Sanayi merkezleri de muhtaç oldukları ham maddeleri âdeta getiremiyorlar. Harbin iktisadî noktadan umumileşmiş olmasından bitaraf memleketlerde sulhün avdeti arzuları günden güne kuvvetleniyor. Yeni tavassut teklifleri bekleniyor.

Akşam

Satye davası

Dün dinlenen şahitler denizden dolma kısım hakkında bildiklerini söylediler

Satye binasının Denizbank tarafından satın alınmasında yolsuz muamele yapıldığı iddiasile açılan davaya dün ağır ceza mahkemesinde devam edilmiştir. Dünkü celsede dinlenen şahid, serbes mühendis B. Mustafa Vehbi maznunlardan bir kısmını tanıdığını söyliyerek sorulan suallere şu cevapları vermiştir:

— Tahir Kevkep mektupla beni çağırdı; «Bir istimlâk işi için kıymet takdir edilecek. Sizin de bu işte bulunmanızı istiyoruz» dedi. Ben; «Sizin idarenizle iş yapıyorum. Fakat kıymet takdiri işlerinde tarafgirlik yapamam.» dedim. Böyle bir şey mevzuubahs olmadığını söyleyince işi kabul ettim ve tayin olunan heyetle beraber Satye binasında tedkikat yaparak raporu verdik. Denizden dolan kısma, bu kısmın doldurulması ve yapılan inşaat için sarfedilen mikdarı kıymet olarak gösterdik. Hükûmet de bu gibi arsaları bu şekilde hesap ederek satın alır.

Bundan sonra dinlenen Satye şirketi müdürü Friç Valler «Satye binasının satışı işile Lâzyan meşgul olmuştur. Ben yalnız satış mukavelenamesini imzaladım.» dedi. Sabık Denizbank mimarlarından Farih Köprülü de bu işe aid hiç bir malûmatı olmadığını söyledi.

Sabık Denizbank mimarlarından B. Naci şunları anlattı:

— Bir gün Neşet Kasım bana, Fındıklıda Satye binasının satın alınacağını ve planlara göre bu bina ve arsanın mesahasını yapmamı söyledi. Ben bunları yapıp kendisine verdim. Aradan altı ay geçtikten sonra yine bir gün Neşet Kasım bana Satye binası işinden bahsederek kendisinin evvelce verdiği raporu tekemmül ettirmek üzere alıp tashih ettiğini söyledi ve eski raporun aslının veya suretinin nerede bulunabileceğini sordu. Servis kaleminde bulunur, dedim. Bunun üzerine, bu alış veriş ve rapor işinden kimseye bahsetmemekliğimi rica etti. O zaman Neşet Kasım bizim servise şef olarak tayin edilmişti.

Şahidlerden İstanbul vilâyeti nafia müdürü B. Bedri, denizden dolma arsa kıymeti için; «Hazırladığımız raporda denizden dolma yerin kıymeti dahil değildir. Bu kısım için de yapılan masraf hesab edilerek kıymet takdir edilmiştir.» dedikten sonra dinlenen diğer şahid Belediye imar müdürü B. Hüsnü:

— Satye binasına ve arsaya kıymet koyduk. O civardaki arsaların satış vaziyetini gözönünde tutularak arsaya kıymet koymuştuk. Dolma arsaya gelince; buranın doldurulması için Satye tarafından sarfedilen mikdarı hesab ettik ve kıymet teshis edildi. Buna Belediyenin tasarruf hakkı da ilâve edilirse arsanın hakiki kıymeti meydana çıkar. Biz bu Belediye hakkını hesaba koymadık. Esasen satışta Belediye hakkı tenzil edilmiş ve bize verilen senette bu hak çıkarılmış olduğu için rapora ilâve etmedik. Belediye bu arsa için kendi hakkını metre murabbaı başına altı lira koymuştur. Ayrıca Belediye, Satye şirketinden ecrimisil almak hakkını haizdir. Fakat bunun mikdarını bilmiyorum» demiştir.

Şahidlerden bir kısmı gelmemişti. İzzet adında bir şahidin de hâlen Ankarada bulunduğu bildiriliyordu. Mahkeme, İzzetin Ankara ağır ceza mahkemesi vasıtasile istinabe yolile ifadesinin alınmasına ve diğer şahidlerin de gelecek celsede dinlenmelerine karar vererek muhakemeyi kânunuevvelin dokuzuncu cumartesi gününe bıraktı.

KÜÇÜK HABERLER:

★ Nişantaşında oturan Şevket, evinin merdiveninden düşerek bacağı kırılmış, hastaneye kaldırılmıştır.

★ Emniyet müdürlüğü memurları, Muhiddin ve Mehmed isimlerinde iki yankesici yakalamışlardır. Bunlar muhtelif kimselerden yankesicilik suretile para aşırmakla suçludurlar. Haklarındaki tahkikat derinleştirilmektedir.

★ İhtikâr komisyonu, dün, mıntaka ticaret müdürlüğünde, yeni mıntaka ticaret müdürü B. Avninin riyasetinde ilk toplantısını yapmıştır. Komisyon, yeni ihtikâr ihbarları üzerinde meşgul olmuştur.

★ Rahatsızlığı dolayısile bir müddettenberi mezun bulunan Adalar kaymakamı B. Şevket yeniden vazifesine başlamış ve kaymakam vekilliğini muvaffakıyetle ida re eden vilâyet maiyet memurlarından B Kemal, Belediyedeki eski vazifesine dönmüştür.

★ İhracat hareketi devam etmektedir. Dün, uzun zamandanberi ilk defa olarak Yugoslavyaya 75 parça yün, halı, Kanadaya da her çeşid av derisi gönderilmiştir. Balık ihracatı da, aynı memleketlere olmak üzere, devam etmektedir.

★ Dün, gümrükler baş müdürlüğünde, ileride açılacak memuriyetler için yüksek tahsil mezunları arasında bir imtihan yapılmıştır. İmtihana yalnız bir kişi girmiştir. Esasen namzedler, biri kız olmak üzere iki kişiden ibaretti. Kız namzed vazgeçtiğinden imtihana yalnız iktisad fakültesi mezunlarından B. Doğan girmiştir. İmtihan evrakı, dün, Ankaraya gönderilmiştir. Ayın 23 ünde, gümrükler için alınacak kimyager imtihanı yapılacaktır.

Dikilide yine zelzele oldu

İzmir 20 (Akşam) — Dün saat 7,20 de Dikilide üç saniye devam eden bir zelzele kaydedilmiştir.

Gümrükler müdürlüğüne yapılacak ilâve inşaat

Evvelce gümrükler baş müdürlüğünün 4 üncü katı üstüne inşaat yapılmasına karar verilmişti. Fenni keşif, binanın buna mütehammil olmadığını göstermiştir. Bina üzerine yapılması düşünülen bir mutfak ile yemekhane, limanlar umum müdürlüğünün arkasında inşa edilecek otomobil parkı ve mütemmimatında tesis edilecektir. Bu binanın keşif bedeli 100 bin liradır. Buraya muhafaza teşkilâtı da nakledilecektir. Hükûmetin bu işe ayrılan tahsisatı ne zaman vereceği henüz malûm değildir.

Zonguldakta İnönü günü

Zonguldak 20 (A.A.) — 16 sonteşrin günü burada İnönü günü olarak kutlanması münasebetile Zonguldaklılar adına sunulan saygı ve bağlılık telgraflarına Cümhurreisimiz ve Millî Şefimiz şu suretle mukabele buyurmuşlardır:

Vali Halid Aksoy ve arkadaşlarına,

Muhterem Zonguldaklıların kadirşinas ve asil tezahürlerinden pek mütehassis oldum. Teşekkür ve muhabbetlerimin kendilerine iblâğını rica ederim.

İzmirde yeni bir otobüs hattı

İzmir (Akşam) — İzmir Belediyesi, Konak - Eşrefpaşa arasında otobüs işletmeğe başlamıştır. Yukarı mahalleler halkı, Belediyenin konforlü ve muntazam otobüslerine kavuştuklarından çok memnundurlar.

HABBE VE KUBBE

YAZAN: REFİK HALİD

— 5 —

Bir tellak hatırlıyorum - Hiçten tiplere senpatim - Kapa ağzını, aç göğsünü! - Dudakların ehemmiyeti - Ocak başındaki şalvarlı kadın

Çarşı hamamile münasebeti olmayan bir ailenin çocuğu idim; hamam, on günde bir ve bayram arifelerinde evimizde yanardı. Amma ne hamam? Kubbeli, kurnalı, çift kapılı ve tepe camlı bir çarşı hamamı yavrusu... Kaç çeki odun ile kızardı, şimdi hatırlayamıyorum. Hatırımda kalan şudur: İki gün evvelden külhanını tutuştururlardı, sıcaklığı dört, beş gün sürerdi.

Sinopta sokak hamamına alışmağa başlamıştım; şimdi Anadolunun göbeğinde bundan zevk duymağa da başlıyordum. Kasabanın birçok hamamı vardı; fakat saat kulesi yanındaki büyük hamam, somaki mermerler ve çinilerle süslü, geniş, ferah, misline İstanbulda bile az rasgelinir, haşmetli bir bina idi. Bunu hangi keyif ehli hangi asırda yaptırmıştı, sormamıştım. İçine girince kendimi Hind mabedinde dolaşan bir Brahma çömezi farzettiğim, uzak, acayip memleketlere mahsus âdetleri, dinleri, bu dinlere vakfedilmiş rakkase ve bakireleri düşündüğüm, buhur ve tütsü kokuları duyduğum, oyalandığım için, işsizliğin, eğlencesizliğin de yardımile artık «Çinili hamam» ın baş müşterilerinden sayılabilirdim.

Kese sabun sürünmenin zevkini de orada anlamıştım. Filvaki benim tellak, öbürleri gibi terü taze, endamlı ve halâvetli değil, bilâkis, koca sakallı, ellisini aşmış, çarpuk çurpuk bir biçare idi; hem keseler, oğar, lifter geçirir, hem de konuşurdu. Anlattıklarına göre kasabadan daha bir adım ötesine gitmemişti; dokuz, on yaşında bu hamama düşmüş, kahveci çıraklığından meydancılığa, daha sonra tellâklığa geçmişti; kırk şu kadar senedir, gece gündüz, hiçbir tarafa kıpırdanmadan, hatta giyinmeden, kuşanmadan, evlenmeden, askere gitmeden, hamam içinde yaşıyor, hamamda bir «tariki dünya» hayatı geçiriyordu. Bu ıslak muhitte, belinde peştamal, elinde kese, önünde tas bütün bir ömür tüketmişti; iki, üç nesil insan yıkamış, on binlerce kişiyi kirden kurtarmış, pirüpâk etmişti. Umumî menfaate, âmme hizmetine kendisini kul, köle etmiş bir aziz...

Sorardım:

— Enguruyu da görmedin mi?

— Değirmenkaşına bile gitmedim.

«Değirmenkaşı» dediği yer kasabanın ağzında yolcu uğurlanan bir söğütlü dere başı... Sanatına öyle düşkün, candan âşıktı ki her âşık gibi ona bir sürü meziyetler, kıymetler atfeder, inceliğinden, raconundan dem vurarak vefalı, sadık, emektar olmak lüzumunu ileri sürerdi. Genç tellâkları bir hamama bağlanıp kalmıyorlar, bir gün kahveci çıraklığına, bir gün leblebici yamaklığına giriyorlar, sanatın haysiyetini düşürüyorlar diye tenkid ettiği, kıvrıla kıvrıla dolaşmalarına bakarak arkalarından dudak büküp baş salladığı da çoktu.

O derece adî bir mesleğe bu derece sevgi ve saygı ile bağlanan bu adama hemen hemen hürmet diyebileceğim bir duygu ile gayet iyi muamele eder, fazla bahşişlerle hatırını hoş etmeğe çalışırdım; o tellâkların, şüphesiz pîri idi; çirkin bir sanata fedakârlığı ve vefası ile kıymet ve haysiyet ekliyordu. Öldüğü gün, onu, yarım asırdan fazla hayatını tamamen vakfettiği kubbenin altından sürüyüp götüreceklerine gönlüm, âdeta, kail olmazdı. Şöyle, göbek taşını kaldırıp içine gömüverseler «Çinili hamam» bu emektar kula ne ihtişamlı ve ne lâyık bir türbe teşkil eder, basit ruhu, nalın sesi ve su hışıltısı içinde, yine hiçbir tarafa ayrılmayarak, ne kadar keyif ve minnettarlık duyardı!

Tuhafı şu ki hayatımda tanıdığım birçok yüksek ve meşhur meslek erbabı, meselâ bir gazeteci, bir sadrâzam, bir şeyhislâm için bir matbaa, bir Babıâliyi, bir meşihat dairesini son istirahatgâhı olarak düşünüp tensip etmemiştim. Anlaşılan hiçbiri, bana bu adamın sanatına karşı beslediği aşk ve sadakat derecesinde kuvvetli bir bağlılık göstereememişlerdi. Hatıralarımı yokladığım zaman maruf simalardan fazla mütevazi ve ufak tiplere kendimde rikkatle karışık bir senpati duyduğumu, asıl bunları özlediğimi anlamaktayım.

O tiplerden birisi de aşçı kadın Emine idi.

Amma Emine genç ve güzel bir kadındı da... Boylu boslu, uzun kalçalı, sarışın ve erkekcil bir dul. Evvelâ kendisini mi methedeyim, yoksa pişirdiği yemekleri mi, birden kararlaştıramıyorum. Kâh, gözümün önüne mini mini, birer lokmacık yapıp nar gibi tepside kızarttığı «mantı» lar geliyor, kâh bir sıra sedef düğmeli dar yeleğinin kavrayıp takdim eder gibi karşıma uzattığı göğsü... Bu havalideki kadın kıyafetleri, bol şalvar, işlemeli cebken, oyalı yelek ve erkekle konuşurken daima ağız örtülmesi âdet olan renkli yemeni ile pek cazibeli, âdeta «seksapel» i arttıran bir hususiyette idi. «Tesettür» ün esasını baştaki yemeninin bir ucile ağzı kapamak teşkil ediyor... O kapandıktan sonra başka azanın, meselâ göğsün açık kalışında mahzur görülmezdi. Bir seneye yakın hizmetimde bulundu, eh, ev halidir, vakitli vakitsiz karşılaşırdık, gözüme ilişmiyen yeri kalmamıştı gibi... Fakat ağzını görmek müyesser olmamıştı.

Bu kadın ağzını göstermedikçe günah işlenmiyeceğine samimiyetle inanmıştı.

Hatta, iyice hatırımda kalmış, bu gürbüz, sıhhatte sağlam kadın, bir gün, bahçenin kesilmeden akan musluksuz çeşmesi önündeki geniş yalağa yıkanmağa girmişti; tabii soyunmuş olarak...

Bunun ne ehemmiyeti var? Başındaki yemeninin ucu, dolanarak, bizce görülmesinde hiç mahzur olmayan, fakat onlarca en büyük çıplaklık sayılan ağzını kapıyordu ya... Ben yukarıda, pencerede idim, göz göze geldik; ürkmedi; banyosuna devam etti; eli, ağzının üzerindeki yemeniyi bırakmamak şartile...

İşte o tecrübemle anladım ki ağız, ağızdaki mana, ağız manzarası çıplaklıkların en tesirlisi, lüzumlusu, sarsıcı ve hatırda kalıcısı imiş. Ağzını göremediğiniz bir kadında, ne kadar yakından, mahrem tanısanız yine, hiçbir uzvunun yerini tutamadığı bir eksiklik, bir sevk noksanı, bir kanamamazlık duyuyorsunuz. Emine, şimdi, yirmi beş yıl önceki kadar zihnimde, bütün vücut hatlarile mevcut. Lâkin ağzını bulamadığımı, bilemediğim için, ne yazık ki, çehresinden hiçbir canlı nokta aklımda yer edememiş; düz, yazısız, tamamen silik bir satıhtan ibaret... Gözlerin manasını, telâkatini tamamlayan ağızdır; zihinde asıl ağız iz bırakıyor; asıl ağızdaki manalar bir çehreyi tam yaşatabiliyor. Daha doğrusu dudaklar...

İnsan karakterini de, galiba, dudaklar çok iyi gösterir. Konuşurlarken sinsi bükülüşlerle yan taraflara kaçı kaçıveren bazı ince dudaklar hatırlıyorum ki üzerimde, senelerden sonra bile rahatsız edici fena tesirlerini duymaktayım. Sonra tombul, rahat, iyi kalbli diyeceğim bir nevi dudaklar da vardır ki gözümün önüne geldikçe bana gönül ferahlığı verirler. Yazık ki Eminenin dudaklarından hatıra ve mana taşımıyorum; tablosunun en canlı yerini ikmal edememiş bir ressam gibi üzülüyorum.

— Emine, şu ocağa birkaç kütük daha at bakalım!

Şalvarlı, cepkenli kadın eğiliyor ve alev karşısında, kıpkızıl, bana, o zamana kadar seyrine alışmadığım yabancı memleketlere ait bir orijinal kartpostala bakıyorum tesirini yapıyor. Artık kış gelmiştir. Güneşin batmasile beraber canı çekilen ve feri sönen kasabada, hazin geceler geçirmekteyim. Hüznü arttıran ve uykumu vaktinden evvel getiren odanın karanlığıdır. Haşhaş yağı kandili ne kadar aydınlatabilir? Zira biz, hiçbir tarafa hububat ve erzak gönderemiyoruz; bize de hiçbir taraftan gaz yollıyamıyorlar. Şekerin yerini bal ve pekmez tutuyor; lâkin petrol, yağ kandilile telâfi edilemiyor. Saate bakıyorum, henüz altı, altı buçuk: Büyük şehirlerin en civcivli zamanı... Burada ise yatsı ezanları okunmuş, pencerelerde ışıklar sönmüş, sokaklardan el ayak kesilmiştir; kar camları çıtırdatıyor, rüzgâr bacada homurdanıyor, ocakta alevler haşlanan istakoz seslerile acı ıslıklar çalıyor.

Ve Emine, yemenisini ağzına kapatarak bana kendi düğün gecesini anlatıyor, sonunda, mütevekkil ve yanımda olmaktan memnun:

— Nidek, diyor, alnımın yazısı imiş, yine şükür mevlâya!

Kadınını sevmeden bir memleketi tam sevebilmek, zannediyorum ki mümkün değildir.

REFİK HALİD

GÜNÜN ANSİKLOPEDİSİ

AJANSLAR

Gazetelerde bazı ajans isimleri geçiyor: Bunların başlıcaları şunlardır:

D.N.B. — «Alman istihbarat bürosu» demektir. Eskiden Almanların ajansı «Wolf» du. Naziler hükûmete geçtikten sonra D.N.B. olmuştur.

Reuter — İngilizlerin.
Havas — Fransızların.
Stefani — İtalyanların.
Tass — Sovyetlerin.
Belga — Belçikalıların.
Avala — Yugoslavların.
Rador — Romanyalıların.
Atina ajansı — Yunanlıların.
Bulgar Telegraf ajansı — Bulgarların.
Pat — Polonyanın.
Domei — Japonyanın.
Çekay — Çinin.

Başlıca rasladıklarımız bunlardır. Muhtelif memleketlerde başka ajanslar daha varsa da bu saydıklarımız resmi yahud yarı resmi mahiyette olanlardır. Türkiyenin ajansı da (A.A.) olduğu malûmdur. Anadolu ajansı demektir. Millî harekât esnasında kurulmuştur. Eskiden Türkiyede «Osmanlı ajansı» ve «Millî ajans» vardı. Hususi mahiyette birçok ajanslar daha mevcuddu: Bu meyanda «Konstantinopli ajansı, Ayusturyalılarındı.

***

Türlü türlü ajanslar olur. Fakat bir yalnız telgraf, telefon, radyo ile her türlü resmi ve gayri resmi haberleri halka ve gazetelere bildirmeği üzerlerine alanlara bu ismi veriyoruz. Başka mahiyette olanlarına acente diyoruz.

Ajansların en eskisi Havas'tır. Napolyon Bonapart zamanında Pariste kurulmuştur. Diğerleri onun nümunesi üzerine kurulmuştur.

Adanada eski eserler aranıyor

Adana (Akşam) — Adananın Kalekapısı mıntakasında şehrimiz müze müdürü bay Yalman Yalgın'ın idaresi altında yeni bir hafriyata başlanmıştır. Şimdilik bu kazı hakkında bir şey söylemek doğru olmamakla beraber müsbet bir netice alınacağına ümid beslenmektedir.

Tiyatro binasının projesi hazırlanmağa başladı

Belediyenin Tepebaşı bahçesinde inşa ettireceği Tiyatro binasının projesi Güzel Sanatlar akademisi profesörlerinden B. Arif Hikmet, Taksimde yapılacak garaj santralın projesi de profesör mimar B. Seyfi tarafından hazırlanmağa başlanmıştır.

Taksimde yapılacak büyük sergi binası projesi için bir müsabaka açılacaktır. Belediye bu binaların mimari kıymetini haiz olmalarına ehemmiyet verdiğinden bu müsabakaları ona göre tertib etmektedir.

Sovyet Rusya Almanyaya iptidaî madde vermiyor

(Devamı 4 üncü sahifede)

da ayni usulü takip ediyorlar. Bu gibi hâdiselerin tekerrürü Hitlerin rejimine komşu olan bitaraf devletleri düşündürecek mahiyettedir. Eğer Alman hâkimiyeti altına düşerlerse mukadderatlarının ne olacağını kolayca görebilirler.

Amerikadaki Çekoslovak millî konseyinin beyannamesi

Şikago 20 (A.A.) — Çekoslovak millî konseyi, bugün Çekoslovakyada hüküm süren tedhiş dalgasına ve 9 Çek talebesinin naziler tarafından idamına karşı protestoda bulunmuştur.

Millî konsey bir zamanlar dünyanın en mükemmel demokrasilerinden biri olan memleketlerinin bugün naziler tarafından tazyik altında bulundurulmasını protestodan başka bir suçları olmayan 9 Çek talebesinin merhametsizce katline karşı âlenen protesto için bütün hakiki Amerikalıları beraberce harekete davet etmektedir.

Bohemya ve Moravyada tasfiye

Avusturya hududu 20 (A.A.) — (Havas) ajansı bildiriyor:

Gestaponun tazyiki Bohemyadaki ve Moravyadan gelen hususî haberlere göre, oralarda, devam etmektedir. Cumartesi - pazar gecesi Alman gizli zabıtası servisleri Pragda ve Brnoda talebe muhitlerinde müteaddid tevkifat yapmışlardır. Bilhassa, Brno şehrindeki tevkifat Politeknik mektebinin dinleyici talebesi arasında olmuştur.

Diğer taraftan, Pragda Çek milisine mensup müteaddid zabitler ve Çek milis efradı tevkif edilmiştir.

Gece gündüz Prag sokaklarında bir çok askerî kamyon dolaşmaktadır. Sokaklarda halkın bir kısmı menedildiği gibi, hususî içtimalar da yasak edilmiştir. Çekoslovak hududunda Çek hudud bekçileri yerine Alman hudud bekçilerinin ikame edildiği söyleniyor.

Slovakya ile himaye arazisi arasında her türlü muvasala yasak edilmiştir. Yalnız hususî bir müsaadeyi hâmil kimseler hududdan geçebilmektedirler. Slovak yolcular Çek - Slovak hududunun kapalı olmasından dolayı Praga gidebilmek için Viyanadan geçmek mecburiyetindedirler.

İngiliz gazetelerinin makaleleri

Londra 20 (A.A.) — Gazeteler, Bohemyadaki isyan hareketine uzun sütunlar tahsis etmekte ve ilân olunan örfî idare, yapılan tevkifler ve idamların isyanın ciddî olduğunu gösterdiğini yazmaktadır. Daily Mail bundan şu neticeyi çıkarıyor: Büyük Almanyayı kuranlarda siyasî olgunluk yoktur.

Daily Herald başmakalesinde diyor ki: «Çekler, Hitlerciliğin daha süratle yıkılmasına yardım edeceklerdir. Bugün gösterdikleri cesareti takdir ediyoruz. Yarın müşterek zafer kazanıldıktan sonra onlara şükran borcumuzu ödeyeceğiz.»

Balkanlarda İtalyan - Sovyet nüfuz meselesi

(Baştarafı 1 nci sahifede)

Temps gazetesine göre

Paris 20 — Temps gazetesi Balkanlar hakkında bir başmakale neşretmiştir. Bu makalede Balkan devletlerinin aralarındaki münasebetleri sıklaştırarak büyük devletlerin nüfuzundan hariç bir blok teşkil etmeğe çalıştıklarından bahsedilmektedir.

Temps'a göre Macar gazeteleri böyle bir birliğe hararetle taraftar bulunuyorlar. Rumen - Bulgar münasebetlerinde son zamanlarda görülen salâh, birlik imkânlarını artırmaktadır.

Diğer taraftan İtalya da büyük devletlerin nüfuzundan hariç bir Balkan bloku teşkilini iyi karşılamaktadır. İtalyanın başlıca arzusu Balkanlarda bolşevik nüfuzunun kuvvetlenmemesidir.

Temps makalesinin sonunda Berlin - Moskova mihverile, Berlin - Roma mihverinin biribirine tamamen muhalif vaziyet aldıklarını yazmaktadır.

Londra 20 (A.A.) — Garvin bugün «Observer» gazetesinde diyor ki: Hitler ile Stalinin Balkanlarda kendilerine nüfuz mıntakaları ayırmış oldukları haberleri belki de doğrudur. Ancak bu olsa olsa nazaridir. Çünkü hakikatte Alman ve Sovyet emelleri arasında bu mıntakada ahenk bulunması mümkün değildir.

Balkan milletleri bilirler ki, Alman veya Sovyetlerin Balkanlara hulûlü Balkan milletlerinin istiklâllerinin sonudur. Türkiye ve İtalya birlikte Balkanları katî olarak müdafaa edebilirler.

Bir Macar gazetesinin verdiği haber

Budapeşte 20 (A.A.) — Magyar Nemzet gazetesinin Roma muhabiri bildiriyor: Burada beyan olunduğuna göre, Rusya, Finlândiya ile olan ihtilâfına ve İtalyanın mükerrer protestolarına rağmen, Balkanlarda propagandalara devam etmektedir.

B. Rooseveltin namzedliği lehinde çalışanlar

Nevyork 20 (A.A.) — 250 bin azası olan endüstri sendikaları, B. Rooseveltin yeniden Reisicümhur intihabı lehinde bulunmuştur.

SPOR

Taksim stadındaki maçlar menedildi

Beden Terbiyesi İstanbul Bölgesi başkanlığından: Spor sahalarında sporcularımızın her hangi bir kazaya maruz kalabilecekleri ihtimali karşısında ittihazı zaruri görülen sıhhî tedbirlerin biran evvel ikmal ettirilmesi hakkında stad sahiplerine ve bu meyanda Taksim sahasına yapılan tebligatın tekid edilmiş olmasına rağmen nazarı itibare alınmadığı vaki teftiş neticesinde tekarrür etmiş bulunmasına binaen:

1 — 22/11/939 tarihinden itibaren ikinci bir tebliğe kadar bu sahada klüplerimizin resmi ve hususî maç tertip etmeleri menedilmiştir.

2 — 26/11/939 tarihinde bu sahada oynanması fikstür icabı olan maçların hangi sahalarda yapılacağı bu haftaki maçlarla birlikte ilân olunacaktır.

Federasyonca resmî hakemler tesbit edildi

Yüksek hakem komitesi başkanlığından: 1939-1940 futbol mevsiminde Ankara - İstanbul - İzmir bölgelerinde yapılacak futbol maçlarını idareye salâhiyetli bulunan hakemlerimizin listesi aşağı çıkarılmıştır. Bu hakemlerden gayri bir hakemin idaresinde yapılacak resmî müsabakaların futbol federasyonunca nizamî telâkki edilmeyip neticesinin keenlemeyekûn addedileceği görülen lüzum üzerine ilân olunur.

İstanbul bölgesi resmî hakemleri:

Sami Açıköney, Şazi Tezcan, Tarık Özeren, Halit Özgü, Ahmet Adem, Adnan Akın, Nuri Bosut, İzzet Muhittin Apak, Feridun Kılıç, Basri Bütün, Şevki Çanka, Selâmi Akol, Eşref Mutlu, Galip Gülkan, Behaettin Uluöz, Halit Özbaykal, Livaettin Özgürel, Necdet Gezen, Ali Rıdvan Arsever, Sıdkı Eryar, Refik Osman Tok, Samim Talu, Rıfkı Aksoy, Fahrettin Somer.

Ankara bölgesi resmî hakemleri:

Servet Öz, Yusuf Aysal, Ömer Ural, İhsan Türeme, Necdet Özgüç, Ziya Ozan, Bedri Erdener, Refik Gönen, Bedii Nazlı, Nadir Çilesiz, Celâl Oskay, Şuayip Kıraç, Namık Şilkan, Abdülkadir Helâgü, Ahmet Cemal, Kemal Kuray, Ali Ülgezen, Muzaffer Ertuğ, Feyzi Çap, Ferit Esen Baha Veske.

İzmir bölgesi resmî hakemleri:

Mustafa Balöz, Hasan Yanık, Baha Konuralp, Mustafa Şenkal, Esat Merter, Ferit Simsaroğlu, İsmail Hakkı Gür, Mustafa Necati Bayra, Sait Vural, Osman Özdolan, Alâettin Kazanova.

İzmirde şild maçları

İzmir 20 (A.A.) — Pazar günü yapılan şild maçlarının ilk karşılaşmalarında Doğanspor 3-1 Demirspora, Üçok da 4-2 Yamanlarspora galip gelmişlerdir.

AKŞAM

Abone ücretleri

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 kuruş	2700 kuruş
6 AYLIK	750 »	1450 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	— »

Posta ittihadına dahil olmıyan ecnebi memleketler: Seneliği 3600, altı aylığı 1900, üç aylığı 1000 kuruştur.

Adres tebdili için yirmi beş kuruşluk pul göndermek lâzımdır.

Şevval 9 — Kasım 14

S.	İmsak	Güneş	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı
E.	12,24	2,08	7,13	9,45	12,00	1,36
Va.	5,11	6,55	12,00	14,31	16,46	18,25

İdarehane: Babıâli civarı Acımusluk sokak No. 13

LEYLÂ ile MECNUN

Tefrika No. 123

Yazan: İskender Fahreddin

Babanı tanımıyor musun, Can? Seni özleyen babanın neden boynuna sarılmıyorsun

Cuan acaba bu sefer de dirilip kalkabilecek miydi?

Sihirbazın kanlar içinde yerde yattığını gören Araplar:

— Onu vuranı biz de vuralım..

Diyerek Ömerin üzerine yürümek istemişlerdi. Ömer tehlikeyi görünce atına atladı. Hayvanını sürerek kale kapısından geçti ve kum deryasına karışıp gözden uzaklaştı.

Zaten şeyh Mehdinin adamları Ömerin izini arıyorlardı. Onun şehir içinde dolaştığını ve Cuanı öldürdüğünü haber alınca:

— Peşinden koşalım.. yakalıyalım. Şehy duyarsa, bizim derimizi yüzdürür.

Diyerek kale dışına çıkmışlardı.

Şeyhin adamları Ömeri arayadursunlar..

Cuanın cesedi birkaç saat meydanda kaldı. Kumun üstüne dökülen kanları pıhtılaşmıştı. Barsakların üzerine sinekler üşüşmüştü. Hadiseyi biraz sonra Mehdiye haber vermişlerdi.

Şeyh Mehdi, Cuanın ölümüne memnun olmamış değildi. Fakat onun Ömer tarafından öldürülmesi şeyhin canını sıkmıştı.

— Yurdumda hiç kimseye, benden başka biri ölüm cezası veremez. Ömeri mutlaka tutup getirmelisiniz!

Diye bağırmağa başlamıştı.

Şeyh Mehdi o gün akşama doğru Cuanın cesedini kaldırttı, mezarlığa gömdürdü.

Cuanın ölümünden sonra Araplar:

— Biz onun ölmiyeceğini sanıyorduk, dediler, madem ki Cuan gibi sihirbazlar da ölebiliyormuş. Bir daha onlara taparcasına hürmet etmiyeceğiz. Meğer, halifenin sihirbazlarla mücadele etmekte hakkı varmış.

.....

.....

Dokuzuncu kısım

Mecnun babasını tanımıyor!

Urman hasta olduğu halde, oğlunu bir daha dünya gözile görebilmek için yataktan kalktı, atına bindi.. yanına birkaç muhafız alarak Ur dağına çıktı.

Urman, bütün ihtimamlara rağmen, oğlunun dağa çıkmasına mâni olamamıştı.

Urman'a:

— Oğlun dağda hayvanlarla düşüp kalkıyor. İnsanlardan kaçıyor.

Demişlerdi. (Can) beyin babası, oğlunun fırsat buldukça dağa kaçacağını ve insanlardan nefret ettiğini herkes gibi biliyordu. Urman, oğlunun sarayda kalması ve bir başka kadınla evlenmesi için, hiç bir babanın yapamıyacağı fedakârlıkları yapmış, fakat oğlunu şehirde alıkoymağa muvaffak olamamıştı.

(Can) bey birkaç kere dağa çıkmış, yıllarca dağda kalmış, son defa zorla şehre indirilmişti.

Urman, oğlunun son kaçışını duyduğu zaman, çok müteessir olmakla beraber:

— Artık onun yakasını bırakınız.. oğlumu ebediyen kaybetmektense, dağda yaşamasına razıyım.

Demiş ve muhafızlarını takipten menetmişti.

Ur şehrine gelen yolcular dağda (Can) beyi uzaktan gördüklerini, fakat yanına yaklaşamadıklarını söylerlerdi.

Bir gün Şamdan gelen bir yolcu, Mecnunun babasına şunları anlatmıştı:

— Oğlunuzu uzaktan gördüm. Yanına sokulmak istedim. Parmağının ucu ile yanındaki aslanlardan birine işaret ederek beni gösterdi. Aslan üzerime atıldı. Elimde keskin bir balta vardı, bir vuruşta aslanın kafasını ikiye böldüm. (Can) bey bu dehşetli manzara karşısında titriyerek: «İşte, kendini müdafaa eden bir adam!» diye bağırdı ve yanıma koştu. Kendisine neden şehre inmediğini sordum. Bana dedi ki: «Şehirde benim gibi binlerce insan var. Ben öyle küçücük bir kabın içinde yaşıyamam. Burada derdlerimle, ıztıraplarımla başbaşa kalıyor ve dağın engin sinesinde kendimi hür ve serbes gördükçe seviniyorum. Beni kendime bağışlayınız. Ben burada sevgilimin hayalile başbaşa yaşıyorum!» Bu sözleri dinledikten sonra oğlunuzun riyasız, hakiki bir âşık olduğuna inandım. O, Leylâ ile ilk sevistiği yere bir mihrap gibi alnını koymuş. Onu dağdan şehre hiç bir kudret indiremez. Gökler, yıldızlar, kuşlar, ve bütün vahşi hayvanlar onun yardımcısıdır. Bulutlar ona siper oluyor. Yıldızlar onun yolunu aydınlatıyor. Vahşi hayvanlar aşılmaz bir sur gibi etrafını kuşatmışlar. O uyurken, kuşlar, başı ucunda ninni söylüyorlar... Fırtınalı havalarda ağaçlar biribirine eğilip onu esirgeyorlar. Ben bu mucizeleri gözümle gördüm. (Can) bey peygamberlerin gösteremediği mucizeleri bir anda gösteren bir âşıktır. Onun kalbine dokunmayın!»

Urman, Ur dağına ayak bastığı zaman, bu yolcunun sözleri kulağında çınlıyordu.

— Hepimizin aptal sandığımız (Can) meğer Tanrıya kendini sevdirmenin yolunu bulmuş...

Diyerek atından indi. Muhafızları arkadan yürüyordu. Urman oğlunun sığındığı yere geldi.

O gün garip bir tesadüf eseri olarak Urmanın karşısına -vahşi hayvanlar şöyle dursun- bir ceylân bile çıkmamıştı.

Urman kendi kendine:

— Şehre gelen yolcuların hepsi yalan söylüyor.. herkes beni aldatmağa çalışıyor.

Diye söyleniyordu.

Muhafızlardan biri arkadan seslendi:

— Şu karşıki kayanın önünde uzanmış bir adam gördüm. Galiba oğlunuz orada yatıyor.

Mecnunun babası korkak adımlarla ilerledi. Kayanın önünde uzanan adamı görünce tanıdı:

— Evet.. tâ kendisi. (Can) kayanın gölgesine sığınmış yatıyor.

Diyerek koştu. Oğlunu yakından gördü, seslendi:

— Can!... Can!...

(Can) gözlerini açtı.. etrafına bakındı.

— Bir yabancı sesi..

Urman bu sözleri duymuştu:

— Yabancı değil, yavrum! dedi - baban geldi seni görmeğe...

(Can) yerinden kımıldamıyordu. Babasına dik dik baktı.

— Ne istiyorsun?

Diye mırıldandı.

Urman birdenbire hiddetlenmişti.

Bu kadar da saygısızlık olur mıydı ya?

Koskoca bir kabile reisi hasta hasta, yatağından kalkıp oğlunu görmeğe gelsin de dağda bir yabancı gibi karşılansın.

Urman bu hakarete tahammül edebilir miydi?

— Babanı tanımıyor musun, Can? Seni özliyen babanın neden boynuna sarılmıyorsun?

(Can) hafifçe başını kaldırdı.. kayaya dayadı:

— Babamı ben herkesten çok severim. O şimdi sarayında oturuyor. Dağlar ona yabancıdır. O buraya gelemez.

— Niçin gelemesin, yavrum? İşte karşında duruyorum. Babanın sesini duymuyor musun? Gözlerin görmüyor mu yoksa?...

— Görüyorum.. görüyorum.. hattâ senin göremediğin kâinatın ötesindeki hayatı da görüyorum. Fakat, seni tanımıyorum. Sen, babamın kalıbına girip beni aldatmağa gelmiş bir sahtekâra benziyorsun! Haydi defol şuradan. Beni daha fazla rahatsız etme.. şimdi uyku zamanımdır.

— Geceleri uyumuyor musun, Can?

(Arkası var)

Tefrika No. 133

SEVİLEN KADIN

Nakleden : (Vâ - Nû)

— Ah, bilseniz efendim...

Delikanlının kalbi hızlı hızlı atmağa başladı.

Genç erkek:

— Sizin bir derdiniz var... - dedi.

— Evet... Hem de ne derd!

— Niçin?... Ne oluyor?...

— Hepsini size anlatacağım... Amma, sonra... Çünkü şimdi acele işim var.

— Uğradınız, hemen gidiyor musunuz?

— Hemen... Esasen buraya gelmekteki maksadım size «Allaha ısmarladık!» demek...

Ragıp, kül gibi soldu.

— «Allaha ısmarladık» demek mi?

— Evet... Beni aşağıda bekliyorlar.

— Kim?

— Hani biliyorsunuz: Beni yangın yerindeki taarruzdan kurtaran biri vardı. Bu odayı bana tutmuştu... O...

— !...

Delikanlının kalbi sanki sivri bir bıçakla delindi. Şüphe, kıskançlık ve inkisarı hayal yangın gibi bütün hüviyetini bürüdü. Fakat bu, bir an içinde dağılıveren bir hâleti ruihyeydi. Suzanın saflığından şüphe etmesi doğru olamazdı. Bu, kendi aşkını da tahkir etmekti!

— Kimdir o adam? - diye sordu.

— Babam.

— Demek babanızı buldunuz?

— Hattâ annemi de.

— Ne saadet!

— Bir de hemşirem vardı... Öldü...

Ragıp bir şey anlıyamadı. Esasen başı dönüyordu. Sevgilisini kaybetmekten korkuyordu.

— Hemşireniz de mi vardı ? diye sordu.

— Evet... Kendisini tanırdınız.

— Ben mi?

— İsmini söyliyeceğim... Fakat daha sonra... Öldü zavallı... Çok ıztırab çekiyorum.

— Sizi bir daha göremiyecek miyim?

— Bir müddet göremiyeceksiniz.

— Vaziyetiniz değişecek artık şüphesiz?

— Bilmiyorum.

Genç kız, arkadaşının yüzünde büyük bir ıztırab ifadesi okudu.

— Niçin öyle mahzunsunuz, Ragıp bey? - dedi. - Neler konuştuğumuzu unuttunuz mu?

— Ne?

— Biribirimizi ömrümüzün sonuna kadar sevmiyecek miydik?

— Peki?

— Söyliyecek bir tek sözüm var: Sizi daima seveceğim.

— Suzan!

— Tekrarlıyorum işte: Daima... Şayet benden uzaklaşmak istediğinizi ihsas etmezseniz... Allaha ısmarladık...

Penceresini kapadı. Koridora çıktı. Kaçarcasına oradan uzaklaştı.

Ertesi gün, Ragıp, patronunun yazıhanesinde çalışıyordu. Avukat, çok ehemmiyetli bir iş peşindeydi. Mühim dosyalar hazırlıyordu. Genç hukukçu, avukat Ferid'in odasına, hademenin girerek şöyle söylediğini işitti:

— Cemil Aciba isminde bir zat geldi. Sizi görmek istiyor, efendim.

Ragıp, bu ismi biliyordu: Acıbademdeki köşkü bu adam, patronu vasıtasile satın almıştı. Sevgilisi de kendini kurtaran diye ona bu ismin sahibinden birçok seferler bahsetmişti. Demek Suzanın babası şimdi buraya gelmişti. Acaba niçin?

Hademenin haber vermesi üzerine, avukat Ferid, Ragıbın çalıştığı odadan süratle geçerek karşıcı gitti.

Delikanlı birdenbire kızarıverdi. Zira Cemil Aciba'nın yanında bir genç kız görmüştü: Suzanın tâ kendisi...

Kızcağız, müstakbel avukatın yanından geçtiği sırada başile hafifçe selâm vererek gülümsedi.

Bu selâmlaşıp gülümsemeyi farkeden ve delikanlının heyecanını da gözden kaçırmıyan Cemil:

— Tanışıyoor musunuz? - diye sordu.

— Ragıp bey, benim Tepebaşındaki oda komşumdur, baba... Onunla yanyana pek iyi zamanlar geçirdik. Hatırasını asla unutamıyacağım.

Cemil, «ya...» diyerek genci selâmladıktan sonra, arkadaşı Ferid'e:

— Nasıl çocuktur? - diye sordu.

— Harikulâde bir gençtir.

— Zengin mi?

— Hayır, fakir... Fakat pek şereflidir.

Ragıba muhabbetle baktı.

Cemille Ferid'in arasında alçak sesle bir muhavere daha cereyan etti.

Sonra, avukat:

— Bir emrin mi var? Niçin geldin? - dive sordu.

— Evet... Sana bir iş daha.

— Ne mükemmel müşterisin... Söyle bakalım.

— Bir vasiyetname tanzim ettireceğim...

— Allaha emanet... Yoksa ölmekten mi korkuyorsun?

— Belki.

— Servetini kime vermek arzusundasın?

— Bu küçük hanıma.

— Adı?

— Aciba... Suzan Aciba.

— Kızın mı?

— İki taneydiler... Biri vefat etti... Öbürü de işte...

— Anneleri?

— Onun adını söylemek şimdilik yasak... Resmen bildirecek bir zaman da gelecektir sanırım.

— Demek böylece karar verdin... Muamele basit... Hemen yazar, noterlikte tasdik ettiririm.

Cemil somurtkandı, mağmumdu. Bir takım notlar verdi. Ferid bunları toplıyarak kâtibine götürdü. Ragıp, vasiyetnameyi tanzim ederken nişanlısının müstakbel serveti karşısında hayretlere düştü. Eskiden fakir bilirken birdenbire Karun gibi servetli olduğunu öğrendiği genç kıza şimdi artık bakmak cesaretini bile gösteremiyordu. Noter celbedildi. Muamele tamamlandı. (Arkası var)

Sohbet

(Baş tarafı 3 üncü sahifede)

Benim değiştiğimi iddia edebilmek için neler yapmadılar!... Meselâ Ahmed Haşim meselesi... Onların indinde şiirin bir tek nevği olduğu gibi medhetmek, beğenmek de ancak bir türlü olur. Ahmed Haşim'i senelerce beğenmediler; onunla senelerce alay ettiler; sonra her nedense birdenbire onu beğenmeğe karar verdiler ve artık Ahmed Haşim'in şiirinde her meziyeti, her fazileti bulmağa başladılar. Göl saatleri'ni, Piyale'yi hiç, ama hiç anlamadılar; anlamadıkları için de o iki kitap hakkında esassız, gülünç medihlere giriştiler. Ben Ahmed Haşim'in şiirinde onların söyledikleri meziyetler bulunmadığını, o şiirin güzelliğini büsbütün başka şeylerde aramak lâzımgeldiğini söyledim; bu, Ahmed Haşim'in aleyhinde bulunuyorum diye tefsir edildi. Şair yaşarken medhini etmişim, ölür ölmez de aleyhinde bulunmağa başlamışım... Bende gördükleri değişmeler hep bu cinstendir; kanaatlerimde, hükümlerimde daha esaslı, daha hakikî değişmeler de olmuştur, fakat onlar bunu göremezler.

Neden benimle uğraşıyorlar? Ben onların şiirlerini de, makalelerini de, hattâ beni yere vurmak istiyen yazılarını da okumuyorum; onlar da benim yazılarımı okumasınlar, kimi beğenip kimi beğenmediğimle meşgul olmasınlar... İşte bunu yapamıyorlar; çünkü benim şiiri, edebiyatı gerçekten sevdiğimi, şiirin, edebiyatın düşmanı değil, bilâkis âşıkı olduğumu onlar da hissediyor. Herhangi bir muharririn bir eseri beğenmesine, medhetmesine ehemmiyet vermiyorlar; biliyorlar ki o muharrir hükümlerinin mesuliyetini daima kabul etmez: iş olsun diye medhetmiş veya yine iş olsun diye zemmetmiştir. Benim böyle olmadığımı anlıyorlar. Bunun için de kendi eserlerinden bahsetmeyişimi bir türlü hazmedemiyorlar; hissediyorlar ki ben, bugünün Türk edebiyatında, âdeta bir mihek taşıyım. Benim beğendiğim her eser mutlaka güzel olmıyabilir; fakat beğenmediğim, lâkayd kaldığım eserlerin yaşıyacak şeyler olmadığını zaman isbat ediyor. Bana şiir düşmanı diyen muharririn söylediği kitaplardan bahsetmedim, onlar için iyi değil bile demedim. O kitapların bir zamanlar hayranları vardı; ama bugün onları okuyan yok. Kabahati bana bulmasınlar, o kitaplar hakkındaki hükmü ben vermedim, zaman verdi. Ben şiirin düşmanı değilim, o kitaplarda şiir yokmuş; olsa yaşardı, ben ne kadar beğenmesem yaşardı.

Nurullah ATAÇ

Radyo

Türkiye Radyodifüzyon Postaları
TÜRKİYE SAATİLE

SALI 21/11/939

12,30 Program ve memleket saat ayarı, 12,35 Ajans ve meteoroloji haberleri, 12,50 Türk müziği, Çalanlar: Vecihe, Fahire Fersan, Refik Fersan, 1 — Okuyan: Mefharet Sağnak, 1- Peşrev, 2- Nikogos - Şarkı: (Var mı hacet), 3- Udi Ahmet - Şarkı: (Edeli atfı-nazar), 4- Reşat Erer - Acemaşiran şarkı: (Ey benim güzel kuşum), 5- Sadullah Ef. - Şevkefza şarkı: (Açıldı nevbahar), 6- Sait Dede - Şevkefza saz semaisi, 1 — Okuyan: Muzaffer İlkar (Yeni şarkı ve türküler), 1- Sadettin Kaynak - Hicaz şarkı: (Meğer ben aldanmışım), 2- Sadettin Kaynak - Hicaz türkü: (Tuna), 3- Sadettin Kaynak - Hicaz türkü: (Benim yarım gelişinden bellidir), 4- Sadettin Kaynak - Uzzâl türkü: (Deli gönül gezer gezer gelir), 13,39-14 Müzik (Karışık hafif müzik - Pl.)

18 Program, 18,05 Memleket saat ayarı ve ajans meteoroloji haberleri, 18,25 Müzik (Cazband - Pl.), 18,55 Konuşma (İktisat saati), 19,10 Türk müziği: Klâsik program Ankara radyosu küme ses ve saz heyeti, idare eden: Mesut Cemil, 19,50 Konuşma (Ormanlarımızı tanıyalım ve koruyalım), 20,05 Türk müziği: (Karışık program), 21 Konser takdimi: Halil Bedi Yönetken, 21,15 Müzik (Radyo orkestrası - Şef: Hasan Ferit Alnar), 1- L. Cherubini: Medea üvertürü, 2- W. A. Mozart: Haffner Serenadı, 3- Rossini: Sevilya berberi operasından uvertür, 4- Joh. Strauss: Weib, und Gesang (Vals), 22 Memleket saat ayarı, ajans haberleri, ziraat, esham - tahvilât, kambiyonukut borsası (fiat), 22,20 Serbes saat, 22,30 Müzik (Oda müziği - Pl.), 23 Müzik (Cazband - Pl.), 23,25-23,30 Yarınki program ve kapanış.

Zayi — 938 senesinde Gelenbevi orta okulundan aldığım tasdiknameyi kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin değeri yoktur. 561 Tarık Dirimsoy

Sahibi: Necmeddin Sadak
Umumi neşriyat müdürü: Şevket Rado

T. İŞ BANKASI

1940 küçük carî hesaplar

İKRAMİYE PLÂNI

Keşideler: 1 Şubat, 1 Mayıs, 1 Ağustos, 1 İkinciteşrin tarihlerinde yapılacaktır.

Kumbaralı ve kumbarasız hesaplarında en az elli lirası bulunanlar kuraya dahil edileceklerdir.

1940 İKRAMİYELERİ

1	Adet	2000	liralık	= 2000. —	Lira
3	„	1000	„	= 3000. —	„
6	„	500	„	= 3000. —	„
12	„	250	„	= 3000. —	„
40	„	100	„	= 4000. —	„
75	„	50	„	= 3750. —	„
210	„	25	„	= 5250. —	„

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş olmaz, ayni zamanda talûnizi de denemiş olursunuz.

Öksürenlere: **Katran Hakkı Ekrem Hakkı Katran pastilleri** de vardır

İstanbul inhisarlar başmüdürlüğünden:

Hükmü ikinciteşrin sonunda bitecek olan müskirat tezkerelerinin yenilenme muamelesine 22/11/939 gününde başlanılarak 5/12/939 Salı günü akşamına kadar devam edecektir.

Tezkerelerini tecdit ettirmek isteyen satıcıların tayin olunan günlerde ellerindeki Tezkerelerini tecdit ettirmek isteyen satıcıların tayin olunan günlerde ellerindeki tezkerelerile Kabataşta kâin başmüdürlüğümüze müracaat etmeleri ve 5/12/939 tarihinden sonra tezkerelerini yenilemiyerek içki satanlar hakkında kanuni takibat yapılacağı ilân olunur. (9305)

Ankara Borsası

20 İkinciteşrin 939
ESHAM ve TAHVİLÂT

Anadolu Demiryolu I ve II peşin	40.80
Anadolu Mümessil peşin	39.—

PARA ve ÇEKLER

	Kapanış	En yukarı
1 Sterlin	5.2375	—
100 Dolar	130.36	—
100 Frank	2.9780	—
100 Liret	6.525	—
100 İsviçre Fr.	29.425	—
100 Florin	69.6475	—
100 Rayşmark	—	—
100 Belga	21.51	—
100 Drahmi	0.97	—
100 Leva	1.615	—
100 Çokoslovak Kr	—	—
100 Peseta	13.675	—
100 Zloti	—	—
100 Pengo	23.8075	—
100 Ley	0.91875	—
100 Dinar	2.495	—
100 Yen	31.625	—
100 İsveç Fr.	31.3625	—
100 Ruble	—	—

Fatih icrasından: 939/1910

Bir borçtan dolayı haciz edilmiş ve paraya çevrilmesine karar verilen bir adet motör tepsi tezgâhı 30/11/939 perşembe günü saat 10 da Şehzadebaşında Feyziye çarşısında 20 sayılı Temiz Doğramacı dükkânında açık arttırma ile satılacaktır. Mezkûr emval kıymeti muhammenesini bulmadığı takdirde 4/12/939 pazartesi günü aynı mahalde ve aynı saatte satılacağından talip olanların yevmi mezkûrde ve saatte mahallinde memuruna müracaatla-

Askere davet

Beyoğlu Yerli Askerlik Şubesinden:

1 — Askerliğini henüz (muvazzaflık hizmetini) yapmamış erattan doğum ve sınıfları aşağıda yazılı olanlar, hemen askere sevkedileceklerdir:

A — 316 - 334 (dahil) doğumlu cezalı ve cezasız islâm piyadeler, harp sanayi ve muzika erleri.

B — 316 - 332 (dahil) doğumlu cezasız gayri islâm piyadeler.

C — 316 - 334 (dahil) doğumlu cezalı gayri islâm piyadeler.

D — 332 - 334 (dahil) doğumlu islâm sakatlarla yalnız 332 doğumlu gayri islâm sakat erler.

E — Evvelce bedel verip te sevkleri 940 nisan celbine bırakılmış olan islâm ve gayri islâm bütün nakti bedel erleri (bunların namına davet puslası çıkarılmamıştır.)

2 — Bu erat nerede bulunursa bulunsunlar, askerlik kanununun 43 ve 45 inci maddelerine göre bu ve bundan evvelki ilânlarla çağırılmış sayılırlar. Bu maksatla namlarına çıkarılan celp puslaları, adres değişmesi vesair sebeplerle ellerine ulaşmıyanlar da şubeye vaktinde müracaata mecburdurlar.

3 — Bu celpte sevke tâbi erattan nakdi bedel vermek isteyenlerin bedelleri kabul edilemiyecektir.

4 — Bu defa çağırılanlardan hariç şubeler bölgelerinde bulunanlar, bulundukları yerin askerlik şubesine derhal müracaat edeceklerdir.

5 — Şubede toplanma günü 24/II.Teş/939 cuma sabahıdır. Nakdi bedel erleri 25/II.Teş/939 cumartesi öğle üzeri şubeye müracaat edeceklerdir.

6 — Çağırılan bedelli ve bedelsiz erlerin tayin edilen günlerde nüfus hüviyet cüz-

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum idaresi ilânları

İdareye alınacak memurlar için 16//10/939 tarihinde Haydarpaşa ve Sirkecide yapılan tahriri imtihan neticesinde kazananların şifahi denemeleri yapılacağından bunlar en geç 22/11/939 güne kadar Sirkeci işletme müdürlüğüne müracaatları lâzımdır. (9570)

Muhammen bedeli 1000 lira olan 20000 adet sapsız çalı süpürgesi 22/11/1939 çarşamba günü saat (10,30) on buçukta Haydarpaşada gar binası dahilindeki komisyon tarafından pazarlıkla satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin 150 liralık kat'i teminat ve kanunun tayin ettiği vesaikle birlikte pazarlık günü saatine kadar komisyona müracaatları lâzımdır.

Bu işe ait şartnameler komisyondan parasız olarak dağıtılmaktadır. (9214)

Daktilo imtihanı

Maliye vekâleti varidat umum müdürlüğünden

Varidat Umum müdürlüğünde münhal bulunan 80 ve 90 lira ücretli üç daktiloluk için 2 Birincikânun 1939 cumartesi günü saat 14 de bir imtihan yapılacaktır.

Bu imtihana gireceklerin memurin kanununun 5 inci maddesinde yazılı şartları haiz olmaları ve ayrıca en az üç sene müddetle daktiloluk yaptıklarına dair hizmet vesikası ibraz etmeleri şarttır; imtihana girmek isteyenlerin mektep şahadetnamesi nüfus kâğıdı hizmet vesikası ve fotoğraflı bir istida ile birlikte varidat umum müdürlüğüne müracaatları. (5946) (9554)

Yapı ve imar işleri ilânı

Nafıa Vekâletinden

1 — İstekli çıkmamış olan Temyiz mahkemesi binası kurşun çatısının tamiri işi yine ayni şartlarla tekrar pazarlığa konulmuştur. Keşif bedeli 4879 lira 68 kuruştur.

2 — Eksiltme 24/11/939 cuma günü saat 15 de Nafıa Vekâleti Yapı ve İmar İşleri Eksiltme komisyonu odasında yapılacaktır.

3 — Eksiltme şartnamesi ve buna müteferri evrak 12 «on iki» kuruş bedel mukabilinde Yapı ve İmar İşleri Reisliğinden alınabilir.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin 365 «üç yüz altmış beş» lira 98 «doksan sekiz» kuruşluk muvakkat teminat vermeleri lâzımdır. «5889» «9548»

⋆ İstanbul Belediyesi ilânları ⋆

20/11/939 pazartesi günü yapılacak imtihanla 21/11/939 salı günü yapılacak imtihanlar geri bırakılmıştır.

Hesap İşleri müdüriyetinde münhal bulunan 20 lira maaşlı memuriyetler için 23/11/939 perşembe günü saat 14 de imtihan yapılacaktır.

Âtideki şeraiti haiz olan taliplerin istida ile müracaat etmeleri ve 22/11/939 çarşamba akşamına kadar vesaikini Hesap İşleri müdürlüğüne getirmeleri ilân olunur.

Belediye memurlarından arzu edenler bu imtihana girebilir.

Duhul şeraiti:

1 — Lise mezunu olmak.

2 — Askerliğini yapmış olmak veya askerlikle alâkası bulunmamak veya müeccel olmak.

3 — Yaşı 18 den aşağı ve 35 den yukarı olmamak.

4 — Sıhhati yerinde olamak.

Aranılacak vesikalar:

1 — Nüfus cüzdanı.

2 — Mektep şahadetnamesi.

3 — Askerlik vesikası.

4 — İki kıta fotoğraf.

Orta mektep mezunları için de 22/11/939 çarşamba günü saat 14 de imtihan yapılacaktır.

Evvelki ilândaki şeraiti haiz olanların 21/11/939 akşamına kadar müracaatları tebliğ olunur. (9565)

İstanbul Vakıflar Direktörlüğü İlânları

Semti ve mahallesi	Sadde veya sokağı	No. su	Cinsi	Muhammen aylığı Lira Kr.
Kamgümrük	Nurettin Tekke	29	Nurettin Tekkesi selâmlık kısmı	18 00
»	»	31	Nerettin Tekkesi Harem kısmı	18 00
Balat Hoca Ali	Taşçı Hüseyin ağa	10	Ahşab Meşrutahane	2 00
Şehremini Seyid Ömer	Ziya Kökalp	154	Koruk Muhmut mescidi	10 00

Müddeti icar: Teslimi tarihinden 940 - senesi Mayıs sonuna kadar.

				Seneliği
Muhasip İskender	Kabakulak	38	Bahçe	10 00
Sayım ocağı	Keçe mandıra altında dere kısmından çekilecek toprak			Beher metre mik'abı 25-kuruş

Müddeti icra: Teslimi tarihinden 941 - senesi Mayıs sonuna kadar.

Yukarıda yazılı mahaller kiraya verilmek üzere arttırmaları uzatılmıştır. İstekliler 24/T.Sani/939 cuma günü saat on beşe kadar Çemberlitaşta İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğünde Vakıf Akarlar kalemine gelmeleri. (9572)

Zıraat Vekâletinden

Pulluk, Diskharo ve mibzer alınacak

Zirai Kombinalar ihtiyacı için kapalı zarf usulile 30 adet mibzer, 15 adet 5 Diskli 15 adet 6 Diskli pulluklu 30 adet Diskharo satın alınacaktır.

1 — Mibzerin beherine 675, 5 Diskli pulluğun beherine 600, 6 Diskli pulluğun beherine 750 ve Diskharonun beherine 350 lira kıymet tahmin edilmiştir.

2 — İhale 14 birincikânun perşembe günü saat 15 de Ziraat Vekâleti binasında müteşekkil satın alma komisyonunda yapılacaktır.

3 — 30 adet mibzer için 1519 lira, 15 adet 5 Diskli pulluk için 675, 15 adet 6 Diskli pulluk için 844 ve 30 adet Diskharo için 788 lira muvakkat teminat verilecektir.

4 — Bu makinelere aid idari ve fenni şartnameler zirai kombinalar müdürlüğünden parasız olarak verilir.

5 — İsteklilerin kapalı zarflarını 14 Birincikânun perşembe saat 14 e kadar komisyona vermeleri ve saat 15 de 2490 sayılı kanunda yazılı vesikalarla birlikte komisyonda hazır bulunmaları. «7906»

UŞAK ÜLKÜ Lisesi

DİREKTÖRLÜĞÜNDEN:

9, 10 ve 11 inci sınıflarımıza naklen namzed kaydedilmiş olanların 25/11/939 tarihine kadar muamelelerini tekemmül ettirmelerini icap eder. Bu tarihe kadar muamelelerini bitirmiyenlerin kayıtları silinecek ve yerlerine başkaları alınacaktır. Kayıt için İstanbulda (YUCA ÜLKÜ) lisesine dahi müracaat olunabilir.

İstanbul asliye 12 inci hukuk mahkemesinden: Müddei: Seniye: Nuruosmaniye Mengene sokak No. 4. Müddealeyh: İhsan Saraçoğlu; Haliç Feneri Molla Aşki mahallesi Şahbudak sokak No. 5 de. Müddeii Seniye tarafından müddealeyh İhsan Saraçoğlu aleyhine açılan boşanma davasına ait arzuhal sureti müddealeyhe tebliğ edilmek üzere yazılı adresine gönderilmişse de mumaileyhin mezkûr ikametgâhını terk ile semti meçhule gittiğinin beyanile iade kılınması üzerine hukuk usulü muhakemeleri kanununun 141, 142, 143 ve 183 üncü maddelerine tevfikan iade kılınan dava arzuhali ile tahkikat gününü gösteren davetiye varakasının mahkeme divanhanesine asılmasına ve 939/217 numarada kayıtlı işbu davaya müddeileyhin (15) gün içinde cevap vermesine karar verilmiş ve bermucibi karar arzuhal ile davetiye varakası mahkeme divanhanesine asılmış olmakla mumaileyh İhsanın; yukarıda yazılı müddet zarfında davaya cevap vererek tahkikat için tayin kılınan mahkememizde hazır bulunması veya kanuni bir vekil göndermesi lüzumu tebliğ

Zayi — 926 senesinde Kayseri Öksüzler mektebinde 5 inci sınıftan aldığım şehadetnameyi kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.
57 No. da mukayyed Ahmed Recai Ayhan

Zayi — Türkiye İş Bankasının, namıma yazılı, 60/81 numaralı, üç hisselik muvakkat senedini zayi ettiğimden ve ikinci nüshasını alacağımdan mezkûr senedin hükmü olmadığını ilân ederim.
Osman Hüsnü Edes

Göz Mütehassısı
Dr. Şükrü Ertan
(Cağaloğlu Nuruosmaniye cad. No. 5 doktor Osman Şerafeddin apartmanı)
Telefon: 22566

NEDEN

Bütün mütehassıs diş tabibleri

RADYOLİN

Diş macununu tavsiye ediyorlar? Çünkü:

RADYOLİN

Dişleri beyazlatır. Diş etlerini kuvvetlendirir. Dişlerin çürümesine mâni olur. Ağız kokularını defeder.

Sabah, öğle ve akşam her yemekten sonra günde 3 defa dişlerinizi fırçalayınız.

Muhtelif sergilerden 18 diploma, 24 altın madalya kazanmıştır.

RADYOLİNİ Daima kullanınız.

Tuvaletinizi yaparken Pudra altına daima

KREM PERTEV

sürünüz. Pudrayı sımsıkı tutar ve akmasına mani olur. Yağlı ve yağsız olan tüp ve vazoları vardır.

Osmanlı Bankasından:

Osmanlı Bankası Galata idare merkezile Yenicami ve Beyoğlu şubeleri vezneleriile kiralık kasa daireleri, 20 İkinci Teşrin 939 Pazartesi gününden itibaren diğer bir iş'ara kadar aşağıda yazılı saatlerde açık bulunacaklardır:

Vezne saatleri:
Saat 9,30 dan saat 16 ya kadar — âdî günler
Saat 9,30 dan saat 11,30 a kadar — Cumartesi günleri

Kiralık kasa dairesi saatleri:
Saat 9 dan saat 17 ye kadar — âdî günler
Saat 9 dan 12,45 e kadar — Cumartesi günleri

AZADE S. S. TARCAN

Cimnastik mütehassısı

Kış Cimnastik Kursları açılmıştır.
Nişantaşı Ihlamur Yolu: 6

Telefon: 41430

Dr. Suphi Şenses

İdrar yolları hastalıkları mütehassısı
Beyoğlu Yıldız sineması karşısı Lekler apartıman. Fakirlere parasız.
Tel. 43924

Rahat uyku, neş'e ve iştiha çocuğunuzun tam sıhatta olduğunu gösteren en iyi miyarlardır. Bu husus ancak yavrunuz

HASAN ÖZLÜ UNLARI

Yediği takdirde temin edilmiş olur. Çünkü HASAN ÖZLÜ UNLARI yüksek besleyici kabiliyetine ilâveten yavrularınıza iştiha veren vitamini bol, kalorisi fazla bir özlü çocuk gıdasıdır.

HASAN Deposu yeni adresi: Bahçekapı Beyoğlu tramvay durağı karşısında

Nafia Vekâletinden:

22/12/939 cuma günü saat 16 da Ankarada Nafia Vekâleti binası içinde malzeme müdürlüğü odasında toplanan malzeme eksiltme komisyonunda «9000» lira muhammen bedelli 6 adet buharlı su tulumbasının kapalı zarf usulile yeniden eksiltmesi yapılacaktır.

Eksiltme şartnamesi ve teferrüatı bedelsiz olarak malzeme müdürlüğünden alınabilir.

Muvakkat teminat «675» altı yüz yetmiş beş liradır.

İsteklilerin teklif mektuplarını muvakkat teminat ve şartnamesinde yazılı vesaik ile birlikte aynı gün saat on beşe kadar mezkûr komisyona makbuz mukabilinde vermeleri lâzımdır. «9205» «5686»

DEUTSCHE LUFTHANSA

Kış uçuş tarifesi:

Salı, Perşembe ve Cumartesi

İSTANBUL'dan Sofya, Belgrad, Budapeşte ve Viyana üzerinden BERLİN'e Sofyadan Selânik ve Atinaya irtibat vardır. Daha ziyade malûmat almak, biletler ve kayıt muamelesi için aşağıda vekilliğe müracaat edilmelidir.

HANS WALTER FEUSTEL

Galata Rıhtım No. 45. Telefon: 41178 - Telgraf «HANSAFLUG»

Türkiye DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI

Müessesesi müdürlüğünden:

Fabrikamızın istihsalâtından

Pikdemir	Kreozot yağı
Kok	Benzol
Ham katran	İnce ve Orta nafta
Yol katranı	Ham naftalin
Zift	Kok Tozu

Satışa çıkarılmıştır.

VİROZA

PATI KULLANINIZ

Her türlü yanıkları, kan çıbanlarını, meme iltihaplarını ve çatlakları, koltuk altı çıbanlarını, dolama, akneler, ergenlikler, çocukların ve büyüklerin her türlü deri iltihaplarını tedavi eder.

ETİ BANKTAN:

Maden Mühendisi Kimyager ve ustabaşı aranıyor

1 — Evvelce madenlerde çalışmış bir maden mühendisine,
2 — İzabe asistanı yetişmek üzere bir kimyager.
3 — İzabe ustabaşı yetişmek üzere ve evvelce dört beş sene kadar pratik görmüş iki dökmeciye ihtiyaç vardır.

Taliplerin Etibank Umum müdürlüğüne müracaatları. (9451)

TÜRK TİCARET BANKASI A. Ş.

KURULUŞ TARİHİ: 1919

Tamamen yatırılmış sermayesi: T. L. 2.200.000

Merkezi: ANKARA

HER NEVİ BANKA MUAMELELERİ

Dahilde ve hariçte muhabirleri vardır

Telgraf adresi:

Umum müdürlük: TÜRKBANK

Şubeler: TİCARET

Temizliğin tarihçesi

Asrımızda hangi medenî millet en çok sabun kullanır?

Avrupalılar Ehli salip seferlerine kadar çamaşır bilmezlerdi, ancak Şarka gelince iç elbisesini öğrenmişler, kullanmağa başlamışlar; bunun üzerine sabuna da yavaş yavaş ihtiyaç hasıl olmuştur

Şehrmizide «sahte» yani köpürmiyen, temizlemiyen bir nevi sabun satıldığını Akşam gazetesi yazıyordu. Bu son aylar içinde sbaunun tarihi hakkında Fransızca bir kitap çıktı. Verdiği bazı malûmatı enteresan bulduğumuz için hulâsa ediyoruz.

Eski Mısırda sabun malûm değildi. Firavun devrinin zarif kadınları şıklıklarını renkli ve kokulu topraklarla, killerle temin ederlerdi. Beni İsrail borith dedikleri **Carbonate de potasse** kulalnırlardı. Avrupanın ve Meksikanın eski yerlileri de, kökü dalları suyu köpürten çöğen isimli nebatla temizlik yaparlardı. Kadınlar saçlarını kille yıkarlardı. Çöğen ve kil temizliğine, Akdeniz kıyılarında vücude zeytinyağı sürerek te temizlik yapılırdı. Hattâ vaftiz de aynı suretle oluyordu.

İlk sabun yağla yosun veya ağaç küllerinden imal edildi. Makbulü de keçi yağından ve kayın ağacı külünden olanı idi. Eski Avrupanın Kelt'ler denilen sekenesi sarı saçlarını bununla kızıla boyarlardı. Cermenler mayi sabun kullanırlardı.

İlk sabunun nerede ve kimin tarafından keşfedildiği meçhuldür. Maamafih İsa devrinde Romalı muharrir Pline sabundan bahseder. Ve bunun Galyada icat edilip saçlara parlak bir renk verdiğini söyler. Pompei harabelerinde bir sabunhane olduğu iddia edilmişse de, hakikatte bu yünlerin yağını almağa mahsus bir atelye idi.

Akdeniz havzasında sabunu inkişaf ettiren müslümanlardır. Şimali Afrikada ve İspanyada deniz sodası esasına müstenit katı sabunu yaydılar.

Sekizinci asırda bu sanayi Cenovada Savone'da revaç buldu. Dokuzuncu asırda Marsilya da sabunculuğa başladı.

Ehli salip seferleri başlayınca şarktan Avrupaya çamaşır giymek âdeti de geldi. O devre kadar Arvupa kıtasında böyle bir usul mevcud değildi. Çamaşır yıkamak ihtiyacı sabunu teşvik etti.

Almanyada zeytinyağı olmadığı için Orta çağda az sabun yapılırdı. İngilterede yüz sene muharebelerinden evvel daimî sabunhaneler teessüs edemdei.

Rönesans'ta kokulu sabunlar zuhur etti. Bu sanat terakki etti. On yedinci asrın başlarında Fransada onlarca sabunhane vardı amma, bu sanayiin asıl merkezi Venediktı.

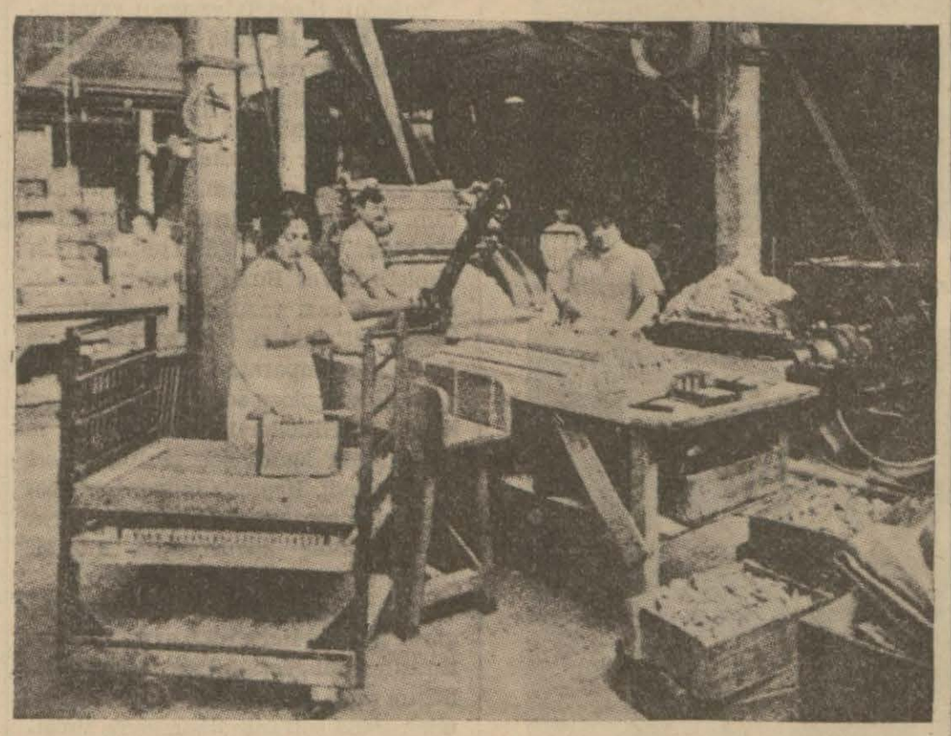

Modern bir sabun fabrikasının içi

1624 de Birinci Charles İngilterede bir sabun monopolü kurdu. Colbert te Fransada her türlü sabun yapmak imtiyazını Liyon'lu Pierre Rigat'a verdi. Bu imtiyaz 1666 ile 1669 arasında sürdü. Çeşitler gittikçe arttı. Her şehir başka bir nevin imaline girişti. Nicolas Leblanc tarfandan 1790 da sunî sodanın keşfi sabunculukta inkılâp hasıl etti.

Birinci sodahane 1791 de Saint - Denis'te kurulmuştur. On dokuzuncu asrın başlangıcında kimyagerlerin tedkikatı sayesinde bu sanayide daha ileri adımlar atıldı. Mumculukta da ayni terakkiler oulnca sabuncular alein kullanmasını öğrendiler.

Yalnız Fransada sabunculuğun ne derece terakki ettiğini göstermek üzere şu rakamları zikredelim: 1801 senesinde 24 bin ton, 1832 de 50 bin ton, 1852 de 100 bin ton istihsalde bulunulmuştur.

1873 de amonyaklı sodanın Salvay tarafından keşfi işi büsbütün kolaylaştırdı. Artık istihsal yekûnu 180 bni tona çıkmıştı.

Umumî harp esnasında Amerika sabunculukta dünyanın birincisi haline geldi. Şimdiki vaziyette muhtelif memleketlerde nüfus başına senede şu kadra kilogram sabun kullanılır:

Amerika	14
Hollânda	12
Danimarka	11
İngiltere	10
Avustralya	9,5
Fransa	9
Belçika	8,5
İsviçre	8,5
Kanada	8
İsveç	8
Almanya	7,5
Norveç	6,5
İtalya	6
İspnaya	5
Macaristan	4
Sovyet Rusya	3,5

Ton hesabile hasılat şöyledir:

Senevî, Amerika 900 bin ton; İngiltere 700 bin, Fransa 500 bin, İtalya 275 bin... Fakat Cenovada ehemmiyetli bir sabun sanayii vardır. Yalnız üç müessese 40 bin ton imal eder. İstanbul tuvalet sabunları da yapılıyor.

Memleketimizde zeytin yetişen Ayvalık, İzmir, Kuşadası gibi yerlerde iyi cins sabun yapılır.

***

Bugünkü günde sabunculuğu, çamaşır, sanayi, tuvalet, tababet sabunları diye muhtelif kısımlara ayırmak mümkündür.

Sabunculuktan mükemmel neticeler almak için ne gibi tedbirlere müracaat edilmesi lâzımgeldiğine dair A. Matagrin'in «Le manuel du Savonier» isimli fransızca yeni bir eseri çıkmıştır ki buyazıdaki malûmatı fransızca Larousse Mensuel bu sene intişar eden 386 ncı risalesine hülâsa etmiştir. Fazla malûmat almak istiyen sabuncularımız bu membalara müracaat ederlerse, sabun imalinde iyi neticeler almak için ne gibi esaslara müracaat etmek lâzımgeldiğini öğreneceklerdir. Biz, umumiyetle halkı alâkadar etmiyeceği için o kadar tafsilâta girişmedik. Yalnız sabunun tarihini, ve hangi memleketlerde ne kadar rağbet gördüğünü kayd ile iktifa ettik.

Y. Ç.

Ikizler klübü

Amerikada bir «İkizler klübü» vardır. Klübün azası hep ikizlerdir. Nevyorktaki bu klüpte on beş gün evvel bir toplantı yapılmış ve en genç iki aza, en yaşlı iki aza tarafından takdim edilmiştir. Yukarıda resimleri görülen gözlüklüler 78 yaşında ikiz Hawes kardeşler, kucaklarındaki Barbara ve Bernice Jones adında ikiz hemşirelerdir.

Bu gece

Nöbetçi eczaneler

Beyoğlu tarafı: İstiklâl caddesinde Dellasuda, Yüksekkaldırımda Vinkopulo, Mis sokağında Limonciyan, Firuzağada Ertuğrul, Pangaltıda Nargileciyan, Kurtuluş caddesinde Kurtuluş, Galatada Mahmudiye caddesinde İsmet, Sarıyer: Asaf.

İstanbul tarafı: Fatih: Saraçhanede İbrahim Halil, Karagümrük: Suad, Eminönü: Balıkpazarında Hüseyin Hüsnü, Bakırköy: Terziyan, Aksaray: Etem Pertev, Fener: Emilyadi, Kumkapı: Belkis, Küçükpazar: Bensason, Samatya: Kocamustafapaşada Rıdvan, Alemdar: Cağaloğlunda Abdülkadir, Şehremini: Topkapıda Nazım.

Kadıköy: Muvakkithane caddesinde Rifat, Söğütlüçeşmede Hulûsi Osman, Üsküdar: Ahmediye, Heybeliada: Atanaş, Büyükada: Halk.

Ortaköy, Arnavutköy, Bebek, Beykoz, Paşabahçe, Anadoluhisarı, Tarabya, Yeniköy, Emirgân ve Rumelihisarındaki eczaneler hep gece açıktır.

Vitamin konferansı

Moskovadaki konferansta mühim ilmî tedkikler görüşüldü

Bir çok hastalıkların C Vitamini vermek suretile tedavisi kabil olacak

Tass ajansı bildiriyor: Moskovada son günlerde vitaminlere tahsis edilen bir konferans toplanmış ve bu ilmî konferansa, Sovyetler Birliğinin her tarafından, bin kadar âlim, doktor ve ziraat mümessili iştirak eylemiştir.

Bu konferansta vitaminlere ait olmak üzere, 125 ilmî beyanat ve rapor dinlenmiş ve tedkik olunmuştur.

Sovyetler Birliği vitamin enstitüsü profesörlerinden A. R. Şmit, insan uzviyetinin «C» vitamini azlığına karşı, yalnız skorbit ile değil fakat ayni zamanda mide ifrazatında teşevvüşat ve saire gibi bazı uzuvların normal faaliyetlerinin veçhe değiştirmesi ile de mukabele eylediğini isbat etmiştir.

Profesör L. A. Çerkes, konferansa kendi klinik müşahedelerini bildirmiştir. Profesörün raporundan çıkan netice, veremlerin tedavisinde, her şeyden evvel hasta vücudda «C» vitamini azlığının önüne geçilmesi icap eylediğidir.

Profesör S. M. Rıs ise, mide üzerinden hasta olanların yiyeceklerine «C» vitamini katmakla elde ettiği çok iyi neticeleri anlatmıştır.

Samarkand tababet enstitüsü profesörü Şilovtsev, cerrahî vakalarda iyileşme için vitamin konulması ile müşahede olunan bazı enteresan neticeler almıştır. Bu profesörün raporuna göre, kemiklerle alâkadar yaraların daha çabuk kapanması için, hastaya daha fazla miktarda antiskorbit vitamini vermek lâzımdır. Profesör, cild yaralarile alâkadar cerrahî vakalarda da «C» ve «A» vitaminlerini fazla almanın büyük ehemmiyetini tebarüz ettirmiştir.

Leningrad doğum enstitüsünde Baht ise, konferansa müdellel bir rapor vermiş ve gebe kadınlar için vitaminlerin çok büyük ehemmiyetini isbat eylemiştir. Profesör Baht'a göre, gebe bir kadının «C» vitamininden günde normal had 50 ilâ 60 iken asgarî 200 miligrama ihtiyacı vardır.

Vitaminlerin ziraatta tatbikatına da bu konferansta birçok raporlar tahsis olunmuştur.

Sovyet vitaminologları, balık yağının standardizasyonu meselesini de halletmişlerdir. Balık yağının bir santimetre mikâbındaki vitamin miktarı, av mevsimine ve balığın cinsine göre, 30 ilâ 500 enternasyonal ünite arasında tahavvül eder. Sovyet vitaminologlarının buldukları usul balık yağına «D» vitamini karıştırmaktır. «D» vitamini balık yağının zenginleşmesini mucip olmakta ve bir santimetre mikâbındaki vitamin miktarı bu suretle 250 enternasyonal üniteye fırlamaktadır.

Bu konferans müzakereleri, gerek memlekette gerek bütün dünya ilim ve tıp âleminde büyük bir alâka uyandırmış ve alınan ve tesbit olunan netice ve müşahedeler, vitamin ilminin ileriye bir hamle daha yapmasını mümkün kılmıştır.

Sovyet vitaminologlarının muvaffakiyetleri, vitamin endüstrisinin inkişafı üzerinde de derin ve feyizli tesirler icrasından hali kalmamaktadır. Sovyet müesseseleri, vitaminleri, yalnız kristal ve yahut mayi halinde tıbbî müstahzar olarak tamamile saf değil, fakat ayni zamanda vitaminleştirilmiş muhtelif cins yiyecek halinde de hazırlamaktadır.

Sovyetler Birliği gıdaî endüstrisi halka her gün, hususî sebze, süt ve balık konserveleri halinde 55 milyar yevmî miktar vitamin dağıtmaktadır. Ekmek ve hamurlu gıda maddeleri endüstrisinin günde halka verdiği vitamin miktarı da 40 milyardır.

Saf tıbbî müstahzar halinde vitamin sarfiyatı da her sene mütemadi surette artmaktadır. Yalnız son iki sene içinde bunların satışında kaydedilen tezayüt bire dört buçuktur.

Yeni bir tiyatro heyeti

Ertuğrul Sadi Tek **Raşid Rıza**

Değerli sanatkâr Raşid Rıza yakında İstanbulda temsillere başlıyacaktır. Raşid Rıza, emekli sanatkâr Ertuğrul Sadi Tek ile birleşmiş, bir tiyatro heyeti teşkil etmişlerdir. Kadınlı, erkekli 18 artistten mürekkep olan heyet önümüzdeki cumartesi akşamından itibaren Tepebaşı bahçesinde her gece temsil verecektir. İlk eser olarak Mahmud Yesarinin (Saçlarından Utan) vodvili oynanacaktır.

Bayan Bedia Ştatzer bir ameliyat geçirdi

Şehir tiyatrosunun kıymetli sanatkârlarından bayan Bedia Ştatzer zevci ile çıktığı Avrupa seyahatinden dönerken Pariste âni bir rahatsızlık geçirmiş, doktorlar derhal bir ameliyata lüzum gördüklerinden büyük doktorlarından o[illegible]i kesti: Bertran tarafından bir buçuk saat süren bir ameliyat yapılarak [illegible]den büyük bir ur çıkarılmıştı.

Tehlikeyi atlatan kıymetli sanatkâr 20 gün tedavi altında kaldıktan sonra memlekete dönecektir.

Gedikpaşada Esirci Kemaleddin sokağında 1 numarada Noemi Asadoryan biçki ve dikiş mektebi talebesinden temmuz 939 kursunda Akşam kız sanat okulunda imtihan vererek kazananlar ve mektep müdiresi.

HAFTANIN VAKALARI

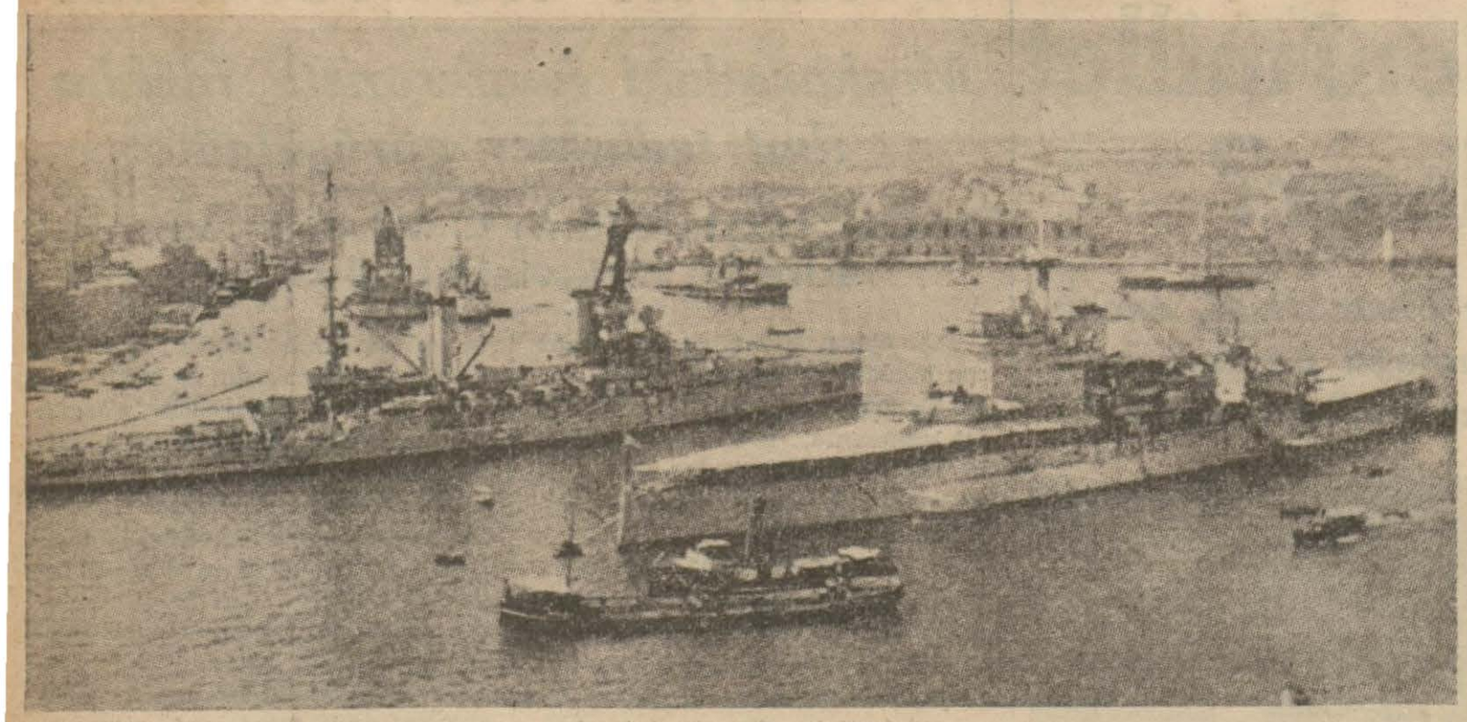

Fransız Akdeniz filosuna mensup bazı gemiler Maltayı ziyaret etmişlerdir. Yukarıda önde bir İngiliz zırhlısı, arkada Provence Fransız zırhlısı görünüyor

İrak kralı ikinci Feysal

Kral Zogunun Arnavutluğun işgalinden bir gün evvel doğan oğlu prens Eskenderin Stokholmda çekilen resmi

Ağır bir hastalık geçiren eski dünya şampiyonu boksör Dempsey iyileşmiş ve ilk işi çocuklarını alarak gezmeğe çıkmak olmuştur

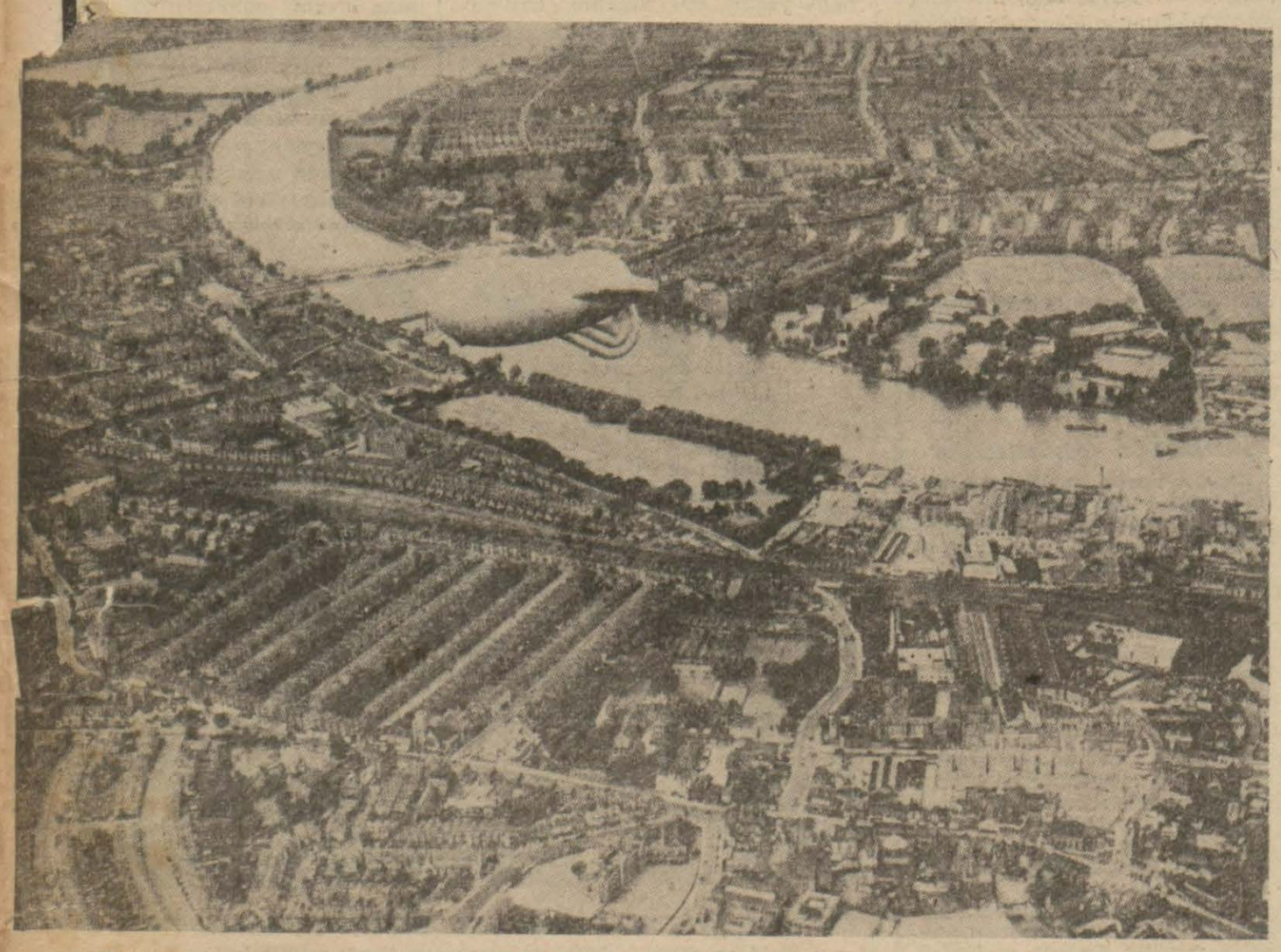

Londra üzerinde balonlarla tayyarelere karşı müdafaa siperleri vücude getirilmesi tecrübesi

Liman reisi, gemiyi idare eden adamın İmparator olduğunu anlamamıştı

İkinci Vilhelm hediyeleri gördükçe memnun oluyordu. Beyzî bir yüzüğü görür görmez "Aman bunu çabuk kapayalım, İmparatoriçe görmesin „ diyerek cebine soktu

Yafadan (Loid Triyestino) vapurlarından birile Beyruta doğru hareket etmiştik. Beyrut valisi Reşid Mümtaz beyle (paşa) Suriye valisi Nazım paşa derhal kamaralarına çekildiler. Yemek vaktine kadar istirahat etmek istediler. Ben çok gençtim. Az yorulmuştum. Kamarama girmemle çıkmam bir oldu. Vapurun güvertesini tercih etmiştim. Ve: Biraz da işim vardı. Babamın bazı yazılarını yazacaktım. İşimi bitirdikten sonra güvertede Avusturya imparatorluğunun Beyrut general konsolosu sefir payelilerinden kont (Gevenholler)in madamasına ras geldim. Bu kadın çok cazip, gözleri çok ateşindi. Hepimiz biliyorduk: Kocasını ipmaratordan uzaklaştırıncaya kadar yakmış kavurmuştu. Çünkü izinsiz evlenmişlerdi!

Madam la Kontes (Gevenholler) beni görür görmez herşeyden evvel seyahatimizin nasıl geçtiğini sordu. Bu aralık Nâzım paşa ile pederim yanımıza geldiler. Bana sofranın daha geniş tutulması gibi hiç te acele olmıyan bazı emirler ve işi biraz daha uzatmak için olacak galiba bazı yazılar verdiler. Bu iki vali arkadaş güzellerden hoşlanırlardı.

Buna bu hüsnü tesadüf; Nâzım paşanın tabirince bu semavî maideye rağmen babamla Nâzım paşa zihnen daima meşgul idiler. Çünkü imparatora iltihak etmek üzere Hayfaya gelen müşir Şakir paşanın vapurdan çıkar çıkmaz tebliğ ettiği iradei seniye aynen şöyle idi: «Misafirlerimizin hayırlısile vapurlarına binip memleketimizden ayrılmalarına kadar cebimdeki tabanca elimde duruyor. Paşalarımın haberleri olsun». Bu irade padişahın ne kadar telâş gösterdiğini kâfi derecede izah ediyordu. Beyrut ve Şam seyahati elbette Hayfa - Yafa seferinden başka; bambaşka bir şeydi. Ve bu şehirlerde ipmaratorun yapacağı gezintiler kumlar üstünde yürüyüşler gibi az tehlikeli, kumluklar kadar geniş değildi. Şam dar bir şehirdi. Beyrut ondan büyük bir şehir değildi, yani sokakları fazla geniş değildi. Bahusus: İmparatorun çizilen seyahat programını mutlaka tebdil etmesi garabetlerini hesaba dahil etmek lâzımdı.

Nâzım paşa muziplikleri sevenlerdendi. Babamın telâşını bildiği ve babamı sevdiği için şakanın en kısası yani en edibanesi ile pederime takılırdı. Bu cümleden olarak Beyrutu muvasalatımızdan sonra Şama giderken garde **(Hakkımızı helâl edelim kardeşim)** diyerek babamın kulağına bazı şeyler daha fısıldıyor, fakat bunlara rağmen o dahi babam kadar zihnen meşgul ve telâşlı gözüküyordu. Ertesi gün Şamdan telgraf başında pederimle konuşurken (o zaman telefon yerine telgrafla muhavere olunurdu) Müşir Şakir paşanın getirdiği iradeyi Hakkı paşaya söylediğini; (Beşinci ordu kumandanı bilâhare müşir olmuştur) paşanın (Bu şam şehri uğursuz bir yerdir. Vaktile bir valimizin başını yedi. Şimdi de sıra bize mi geldi) dediğini ilâve etmeği unutmamıştı.

Saraydan mütevaliyen gelen telgrafnameler ise Suriyenin mesul valileri ve kumandanları tarafından yapılan tertibat ve takayyüdatı karıştırıcı mahiyette olmakla doğrusu iç sıkıyordu. Fakat ne pederim ve ne de Nâzım paşa bildiklerinden şaşmamışlardı, hükûmete yardım etmekte olan memleketin eşraf ve vücuhile beraber lâzım gelen şeyleri ihzar ve ikmal etmişlerdi. Bu çalışmalarda muhtelif cemaatlerin reisleri dahi dahildi.

Cebelilübnan mutasarrıfı Naum paşa da hükûmetin yazlık sarayından kışlık kasabasına inmiş ve (Aley) nam mevkide imparatoru istikbal edeceği için lâzım gelen şeyleri bizzat tanzim etmişti.

Bir akşam üzeri idi. Hohenzolern yatı refakatındaki iki kruvazörle beraber Beyruta doğru gelmekte idi. Sema bulutlu, deniz hafif dalgalı, güneş arasıra görünüyordu. Tatlı bir rüzgâr esiyordu. Bu üç vapur Beyrutun limanına girecekti. Beyrutun küçük, fakat güzel bir limanı vardı. Binaenaleyh vapur liman haricinde durur durmaz ifası muktezi formaliteyi ikmal etmek vazifesi Beyrut liman reisi bahriye binbaşılarından bir zata aitti. Kendisi ve ben kılavuzluğu yapacak olan römorkörle imparatorun yatına yanaşmıştık. Bizi içeriye aldılar. Liman reisi resmî işini görecekti. Ben de imparatoriçenin maiyetine iltihak edecektim.

Liman reisini kaptanın dairesine götürdüler. Ben Hayfadan beri tanıdığım zevatın yanına gittim. İmparatoriçenin maiyetine damdonörlerden baron bayan (Bronk Darof) nezaret etmekte idi ki, bu madamın pederi senelerce Türkiyenin hizmeti askeriyesinde bulunmuştur.

Bir aralık «İmparatoriçe vapur limana gireken güverteye çıkacak hazır olun» dediler. Bir cemmi gafir imparatoriçe ile beraber yukarı çıktık. Bizim liman reisi: Çatal sakallı ve bahriye üniformalı bir zata selâm vererek kılavuza avdet etmek üzere veda ediyordu ve yanlarında gene bahriye üniformalı bir diğeri daha vardı. (İmparator) kaptan ve kumanda mevkiinde idi, vapuru idare ediyordu. Meğer liman reisi yukarıya çıktığı vakit yanından ayrıldığı bu iki adamdan birinin imparator olduğunu anlamamış ve selâm vermemiş. İmparator buna dikkat etmiş olacak ki, Suriyeden aydetinde arabacılara bile nişan verdiği halde liman reisine bir madalya dahi vermemişti.

Kılavuzu takiben limana girdik ve demir attık yerleştik. Kruvazörler de limana girdiler. Toplar atılıyordu. Rıhtım üzerinde binlerce halk vardı. Şehir bayraklarla donatılmıştı. Saat öğleden sonra beşte idi. İmparatorun Şama gitmezden evvel iki gece vapurunda ve Beyrutta kalacağı zannolunuyordu. Fakat ne yapacağı malûm değildi. İmparatora arzıselâm etmek ve hünkârdan gelen bir «mesaj»ı tebliğ etmek üzere pederimle beraber mevki kumandanı (Hohenzolern) yatına geldiler. Ve Beyrut şehrinin hediyelerini beraber getirdiler ve halkın sevinçlerini arzettiler. (O aralık nasılsa bizim Bingazi vapuru da gelebilmişti.) İmparator hediyeleri birer birer açtırıyor çok memnun görünüyordu; imparatoriçeye de göstererek el işlerile örülmüş parçalara hayret ediyordu. Ve: İskenderin lâhdinden çıktığı muhakkak olan beyzî bir yüzüğü görür görmez: Pederime (Aman bunu çabuk kapıyalım, imparatoriçe görmesin) diyerek cebine sokmuştu.

Vapurda çay içildi. Almanya baş konsolosu ve Beyruttaki Almanlar vapura geldiler. Beyrutun erkânı memurini ve eşraf ve vücuhu misafirlere takdim olundu. Gece olmuştu şehir fenerlerle donatılmıştı. Limanın içerisindeki Alman kruvazörleri projektörlerle yatı ve şehri nurlara garketmişlerdi.

Akşam yemeğinde imparatorun sofrasında birçok zevat bulundu. Fakat imparator şehre çıkmadı ve çıkmıyacağını söyledi. Binaenaleyth Beyruta aid program ertesi gün tatbik olunacaktı. İmparatorun gece şehre çıkmıyacağını söylemesi üzerine kararsızlıktan kurtulan paşalar, maiyeti erkânı ve yaverler çok müsterih oldular. Bahusus Hariciye Nazırı prens (Bülow): «Hayfadanberi daha ilk defa kati bir karar verildiğini gördüm» diyerek çocuklar gibi gülüyordu. Biz vapurdan çıktığımız zaman saat on biri geçmişti, şehrin donanması sabaha kadar devam etti.

Semih Mümtaz S.

Haftanın mizahı

(Bu sahifedeki resim ve yazılar şakadır)

(Yazı ve resimler: Cemal Nadir'in)

Dev Aynası

Müvazene!..

Doğu vapurunu almaya giden heyet vapurun müvazenesizliği yüzünden işini göremedi ve müvazeneyi temin etmek için gemiye 780 ton safra ilâve etmek lâzımgeldiğini bildirdi!..

Yapıldığı yer düşünülürse vapurda pek müvazene aramamalı amma münakalât işlerimizde sıkı ve tam bir müvazene yolu tutmuş olduğumuz bir sırada heyetimizin bu titizliğine hak vermeli.

— Adam, müvazene de neymiş?.. diyenler olacaktır.

Fakat müvazenenin ne kıymetli bir metâ olduğunu anlamak için etrafınızda gördüğünüz müvazenesizliklerden bir kaçını hatırlamak kâfidir:

Günün birinde sokakta giderken zınk! diye yanınızda gayet lüks, bir taksi otomobil durur. Siz: «Acaba içinden bir Denizbank şefi mi, yoksa bir milyoner turist mi çıkacak?» diye merakla bakarken şırk! diye kapı açılır ve içinden, basacağı yeri arayan bir erkek bacağı uzanır. Bir de görürsünüz ki iskarpininin altında üstüste çivilenmiş iki yama ve henüz açılmış bir delik!.. Lüks otomobilin yolcusu elini cebine sokar, çıkarır ve bir avuç parayı şoföre verip gider. Arkasından düşünür, kalırsınız:

— Bu ne müvazenesizlik yarabbi?..

Başka bir gün büyük, süslü, ışıklı bir mağaza vitrinini seyreden şık bir kadın görürsünüz. Tesadüf bu ya, mağazaya beraber girer, ayni tezgâhtan alışveriş eder, ayni zamanda gişeye uğrar ve çıkarsınız. Eh bu kadar arkadaşlıktan sonra ayni tramvaya binmemek için de bir sebep yoktur. Ve nihayet bir garip meraka bile düşersiniz: «Acaba, bir tuvalet eşyasına yekden yetmiş lira veriveren bu kadın hangi lüks evin bayanıdır?»

Ayni durakta iner, ayni sokağa saparsınız. Sokaklar gittikçe daralır, bozulur, evlerin boyası solar, rengi atar. Bir de bakarsınız ki, elektrik ışıkları içinde çalkanan salonlara lâyık bulduğunuz şık kadın, iskelet gözleri gibi karanlık pencereli, ahşap bir evin çarpık kapısını çalıyor!.. O, bacakları bile titremeden, rahat rahat içeri girer, siz köşebaşında, rahatsız, donakalırsınız:

— Bu ne müvazenesizliktir yahu?..

Gene bir gün ziyarete gittiğiniz bir yerde bıyıkları henüz terlemiş bir liseli görürsünüz. Oturduğu iskemleye bir şezlong rahatlığile yaslanmış, bacaklarını orta masasının üstüne uzatmış, bir eli pantalonunun cebinde, bir eli dudaklarındaki cigarada!.. Savurduğu dumanların arkasından size istihfafla bakmaktadır. Zannedersiniz ki bu, dağlar yaratan bir fabrika sahibinin biricik oğludur. Ve kafası bilgi, cebi altın doludur!.. Elini şöyle bir atsa sizler gibi yirmi, otuz vatandaşı birden cebinden çıkarmak onun için işten bile değildir!..

Sıkıla sıkıla hatır sorar, kızara bozara söze başlarsınız: «Beethoven'i tanır mısınız?» O cevap verir: «Aman monşer, ben o diktatörden hiç hoşlanmam!»

Beyninizden vurulmuşa dönersiniz, parmağınız ağzınızda, delikanlının burnunuza kadar uzanan futbol ayakkabılarına bakakalırsınız:

— Bu ne müvazenesizliktir Allahım?..

Hep birer facia ile biteceklerine şüphe olmıyan bu müvazenesizliklerden endişe eder dururken koskoca bir geminin müvazenesizliğine göz yummak pek akıl kârı olmasa gerektir!..

Gidiş!...

Geliş!...

Olağan İşler

★ Ada çamlarını yanmaktan korumak maksadile bağrı yanık çiftlerin çamlıklarda dolaşmaları yasak edilmiştir!...

★ Vilâyet dahilindeki bütün koyun ve inekler, halkı bozuk süt içmekten kurtarmak üzere, fabrika açılıncaya kadar, süt vermemeği kararlaştırmışlardır!...

★ Yirmi dört saat içinde plâjlarda - çok şükür - hiç kimse boğulmamıştır!...

★ Evvelki gün Kasımpaşa, Fındıklı gibi Beyoğlunun çukur semtlerini su basmıştır. Yağmur yağmadığı halde vukubulan bu âfetin sebebini araştıranlar, seylâbın, yerli mallar sergisinde teşhir edilen ve İstanbulun müstakbel şekline aid olan imar maketlerini seyredenlerin ağızlarından akan sulardan husule geldiğini görmüşlerdir!...

Hepimize geçmiş olsun!...

★ Yaz münasebetile masraf edip beyaz elbise yaptıranların tramvay, otobüs gibi nakil vasıtalarına kabul edilmemeleri kararlaştırılmıştır. Aksi takdirde elbiseleri kömürcü elbisesine dönenlerin şikâyetleri dinlenmiyecektir!...

Bay Amca'dan rivayet

Kemer

Bu seneki yerli mallar sergisinde 5 kuruş duhuliyeden başka görülen fevkalâdeliklerden biri de Belediye paviyonudur. Müstakbel İstanbula aid imar plân ve maketleri burada halka gösteriliyor.

Bilhassa Eminönü meydanına aid olan maket pek rağbette!.. Başına üşüşenler arasında şu konuşmalar oluyor:

— Kemer duruyor mu kemer?...

— Duruyor, duruyor!...

Kitapçı bay İlyas ta bu maketi seyredenler arasında idi. Derin bir alâka ile hepsini ayrı ayrı tedkik ediyor, Belediyenin bu işe harcadığı paraları hesaplıyordu. Kemer meselesi konuşulunca kendini tutamadı:

— Kemer duruyor amma altınlar yitti, dedi!...

Aptal

Bay Necip edebiyatçılardan hiç hoşlanmaz. Nazarında bütün edebiyatçılar - daha doğrusu muharrirler - günlerini ötmekle tüketen birer ağustos böceği, yahut ömürlerini lâklakla geçiren birer leylektir. Bir kelime ile hepsi birer aptaldır!...

Bir gün Ada vapurunda muharrir bay Nurullah Ataç'la bir sigara meselesinden münakaşaya tutuştular. Muharrir elde sarılan sigaranın daha lezzetli, daha keyif verici olduğunu iddia ediyor, bay Necip te hazır sigaranın meziyetlerinden bahsediyordu. Muharrir düşmanı nihayet dayanamadı:

— Ben bir aptalla konuşamam!.. diye yerinden kalktı.

Nurullah Ataç bu terbiyesizliğe fena halde kızdı ve bay Necibin eteğine yapıştı:

— Gitme birader, dedi, otur. Sen bir aptalla konuşamazsın amma ben pekâlâ konuşurum!.

Jaket atay

Oturmuşlar, gençlik hatıralarını tazeliyorlardı. İçlerinden biri vaktile Pariste tahsilde iken başına gelen bir işi anlatmağa başladı:

— Bir gün, canım tiyatroya gitmek istedi. Jaket atayımı, şapkamı giydim, sokağa çıktım. Pansiyonuma yakın büyük bir tiyatro vardı, oraya doğruldum. Tiyatronun bulunduğu caddeye çıkınca ne göreyim. Müthiş bir kalabalık, bir kuyruk gibi, arka arkaya dizilmiş, bilet almak için sıra bekliyor. Kuyruğa şöyle bir baktım, en arkadakine, yani bana sıra gelmek için en aşağı yarım saat lâzım. Çaresiz, yerimde beklemeğe başladım. Beş dakika, on dakika geçti, gişe görünürlerde yok. Sabrım tükenmeğe başladı, başladı değil tükendi. Ve kaşla göz arasında sıradan kaydım ve beş kişiyi aşıp tekrar sıraya girerken bir kaç el jaket atayımın kuyruklarına yapıştı ve inceli kalınlı şu sesler yükseldi:

— Mösyö sıranıza!...

Kulaklarıma kadar kızardım ve bir daha böyle küstahlıkta bulunmamağa yeminler ederek yerime döndüm. Görülüyor ki halk, zabıta kuvvetlerine lüzum kalmadan biribirini terbiye edebiliyor!..

Dinliyenlerden biri şu mütalâada bulundu:

— İyi ki bu hikâyeyi Bay Lütfi Kırdar dinlemedi!..

— Neden?.. diye sordular. Cevap verdi:

— İstanbulu adam etmek için İstanbul halkını jaket atay giymeğe mecbur ederdi!..

Tenkide cevap

Sanat meraklısı iki üniversiteli, güzel sanatlar birliğinin Galatasaray lisesinde açtığı 23 üncü resim sergisini geziyorlardı. Ressam Şevket Dağ'ın Ayasofya camiinin dahilini, Vecih Bereketoğlunun bostanları, patlıcanları, balıkları gösteren tablolarını temaşaya koyuldular. Gneçlerden biri tenkide başladı:

— Monşer, hep cami avlusu, hep balık, hep bostan...

Yüksek sesle söylenen bu sözler, bir köşede ziyaretçilerine hoş fıkralar anlatan ressam Şevket Dağ'ın kulağına kadar gitti. Üstad olduğu yerden cevap verdi:

— Ne yaparsınız küçük baylar, dedi,ihtiyarlık!.. İnsan bu yaşa gelince bir boğazını, bir de rahatını düşünüyor!..

Kese!..

Doktor Ekrem Şerifin muayenehanesi. Doktor karşısına oturttuğu hasta kadına perhiz tavsiye ediyor:

— Biber yasak, hardal yasak, salamura yasak, çay yasak, kahve yasak, turşu yasak...

Hasta kadın doktorun sözünü kesti:

— Havyar da yasak mı doktor?...

— Tabii, tabii!.. Safra kesenize dokunur!...

— Peki iyi olduktan sonra da yiyemez miyim?..

Doktor, odanın bir köşesinde, kucağında karısının mantosu, şapkası, çantası ile bekliyen erkeğin yüzüne baktı:

— Yersiniz amma o zaman da canızın kesesine dokunur!..

Günahkâr kul !..

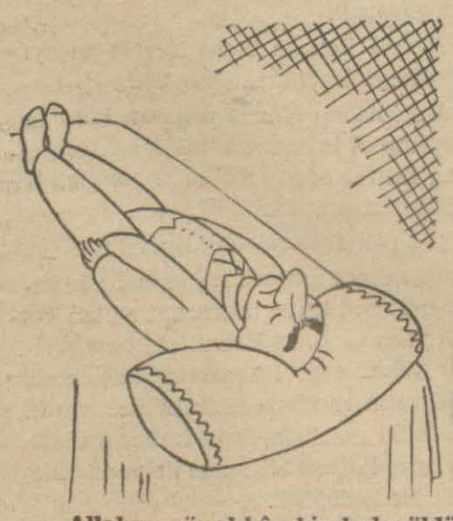

Allahın günahkâr bir kulu öldü...

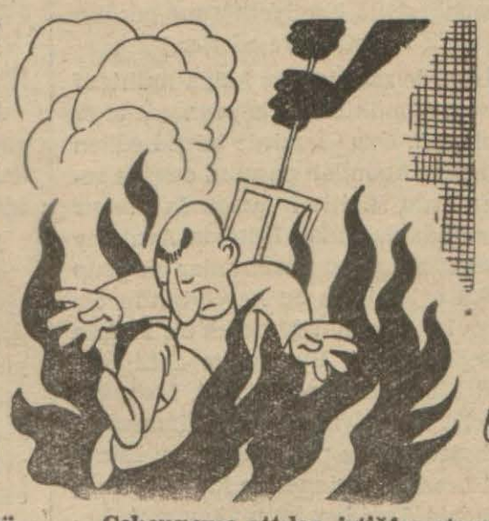

Cehenneme attılar, istiğfar etmedi!..

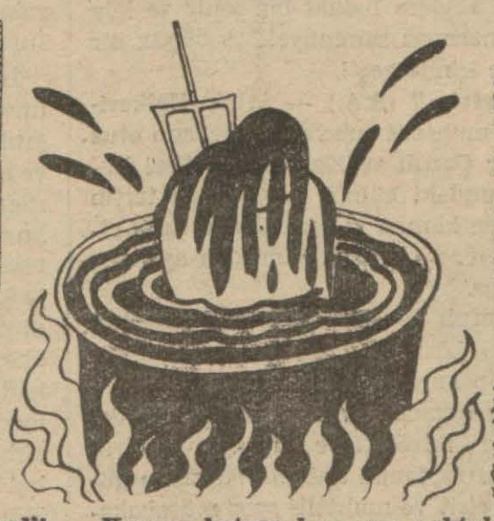

Kaynar katran kazanına soktular, tövbe demedi!..

Zebaniler meşveret kurup bir çare düşündüler...

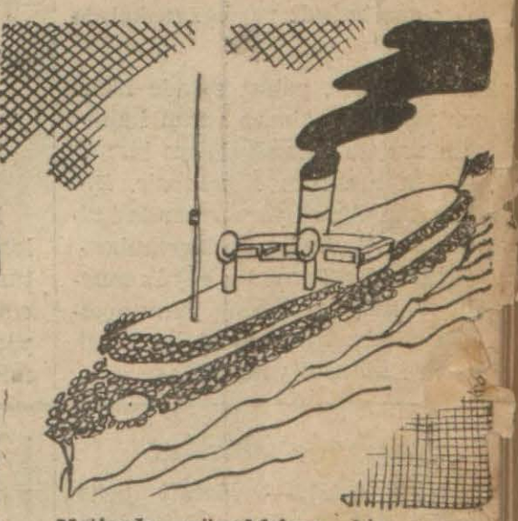

Neticede günahkârın bir pazar günü Ada vapuruna bindirilmesine karar verildi!..

LEYLEKLERİN HAYATI

Aşk ve aileye sadakat leyleklerin değişmez iki düsturudur

Leylek çiftten biri ölürse diğeri kederine dayanamıyarak az zaman sonra ölür. Günah işliyen leylekler ölüm cezasına çarptırılır

Kuşlar arasında leylek kadar, hayatı itibarile nazarı dikkati celbeden hayvan pek azdır. Leylek, çok hisli, bir kuştur. Duygusu ve münasebetleri bakımından iptidaî insanlara benzetilebilir. Leyleklerin hayatı hakkında, senelerce tedkikat yapan bir Fransız, neşrettiği kitapta, bu hususta inanmıyacak derecede garip tafsilât veriyor:

Leylek, diğer göcebe kuşlar gibi kış mevsimini Afrikanın sıcak iklimlerinde bilhassa Fasta, ve Mısırda geçiriyor, ilkbaharda Akdenizin havası daha mutedil yerlerine göç ederek bilhassa, Yunanistan, Türkiye, İtalya, cenubî Fransaya gelirler. Leylekler ağır oldukları cihtele, bu uzun seyahati yapmak için müsaid havaları beklerler. Havanın buzulup bozulmıyacağını deniz kurdu addedilen en mahir denizciler bile leylekler gibi evvelden isabet ve katiyetle tahmin edemezler. Leylek, ilkbaharda yuvasını inşa ettiği memleketten başka bir yere göç etmediği cihetle, göç zamanında, müsaid havanın hulûlüne intizaren günler ve hattâ haftalarca harekete müheyya bir vaziyette bekler. Fas ve Mısır ahalisi, leyleklerin göç zamanlarında takip ettikleri istikametten, rüzgârın hangi taraftan eseceğini istidlâl ederler.

Leylek kafileleri, gideceği yere varınca, havada uzun bir daire çizdikten sonra hızla çarpmamak için rüzgârın estiği istikamete karşı yere inerler. Tayyareler de yere inerlerken, aynı tarzda hareket ederler.

Leylekler aşiret halinde yaşarlar. Leylek aşiretleri 250-300 aileden fazla değildir. Her aşiretin bir reisi vardır. Leylek yavruların çiftleştirilmesi, aileleri arasında vuku bulur. Bu itibarle bir aşireti teşkil eden leylekler arasında akrabalık bağları vardır. Bu itibarle iptidaî insan cemiyetlerinde olduğu gibi tesanüd hisleri pek ziyade inkişaf etmiştir. Kardeş leylek yavruları diğer kuşlardaki âdet hilâfına olarak hiç bir zaman aralarında çiftleşmezler. Leylekler, göç yerine vardıkları zaman, her çift yuvasını arar kolaylıkla bulur. İlk işi, eski yuvasını bulunca derhal tamire başlamaktır. Yuvalar yağmurdan, kardan ve haricî tesirlerden ekseriyetle harap oldukları cihetle bunların tamiri ve kuluçka yatılacak bir hale ifrağı ameliyesi haftalarca sürer. Bu tamir müddeti esnasında erkek leylek gagasile çamur, çalı çırpı getirir, dişi leylek de bu malzeme ile yuvayı tamir etmekle meşgul olur. Bazen birçok leyleklerin, hep bir arada bir yuva inşa etmekle meşgul oldukları görülür. Bu yuva, genç bir çift leyleğe aittir. Eski leylekler, yeni çiftin aile saadetini temin için yuvasını kendileri yaparlar.

Bir leylek çifti sevişirken

Aşk ve aileye sadakat, leyleklerin değişmez iki şıarıdır.

Vakıâ şimdiki insan cemiyetlerinde, bu iki âdet, epeyce sarsılmıştır. Fakat leylekler, muhabbetten ve aileye sadakatten ayrılmağı katiyen akıllarından geçirmezler. Leylek, çiftleştiği yani aile teşkil ettiği zamandan itibaren eşini sönmez ve değişmez bir muhabbetle sever ve ömrünün sonuna kadar kendisine azamî şefkat v itinayı göstermği ihmal etmez. Leyleklerin hayatı bir aşk romanına benzer. Bu aşk romanı, ancak iki eşten birinin ölümile sona erer. Leylek çiftleri arasında ayrılma vakaları enderdir. Leylek çiftinden biri ölürse, eşi, başka bir leylek ile artık çiftleşmez. Havalarda acıklı feryadlar koparırak dolaşır, ve kederine dayanamıyarak az zaman sonra ölür.

Maamafih, tabiat, bazı vakalarda hükmünü icra eder ve leylekler cemiyetinde bazı rezaletlere de sebep olur. Maamafih eşe bu sadakatsizlik vakaları yukarıda yazdığımız gibi pek nadirdir. Fakat bu sadakatsizlik vakalarına karşı leyleklerin kanunu amansızdır. Günahkâr erkek veya dişi, vakıt ve zamanında kaçmağa muvaffak olamazsa diğer leyleklerin şiddetli hücumlarına hedef olur. Leylekler, gagaları ile ve pençelerile tüylerini yolarlar, kendisini yara bere içinde bırakırlar ve sonunda öldürürler. Leylekler cemiyetinde, aileye sadakat kanununa muhalif hareket edenler, böyle feci bir akibete uğrarlar. Hattâ söylendiğine göre günahkâra karşı bu işkenceli ölüm kararı en yaşlı leyleklerin iştirak ettikleri bir mecliste verilmekte imiş. Bazen gökyüzünde tek başlarına dolaşan ve acı acı bağıran leylekler görülür. Bu serseri leylekler, ölüm cezasından kaçarak kurtulan ve yahud sürüden kovulan vefasız leyleklerdir!»

Almanyada göbekliler vatan haini addedilecek!

Fazla yemek yenmesine karşı mücadele açılıyor

Son zamanlarda Almanyada yiyecek azalmıştır. Harp zamanındaki kadar değilse bile ona yakın kayıtlar konmuştur. Tereyağ pek az miktarda bulunabiliyor. Et, yumurta da böyledir. Alman ricali: «Biz topu tereyağına tercih ederiz» diyerek icabında aç kalmağı, fakat silâhlanmayı muvafık gördüklerini anlatıyorlar.

Paris Soir gazetesinin, Völkischer Beobachter gazetesinden naklen verdiği bir habere göre, Almanyada fazla yemek yenmesine karşı bir mücadele açılmıştır. Göbekli, iki çeneli her Alman vatan haini addedilmek tehlikesine maruzdur. Meğer ki bunun kadar yemekten ileri gelmediğini isbat etsin...

Almanyada iaşe mütehassıslarından profesör Wirtz, Völkischer Beobachter gazetesinde yazdığı makalede diyor ki:

«Bir ziyafette, yahut evinde fazla yemek yiyen bir Alman vatan hainidir. Bu suretle vatandaşlarını birçok yiyecekten mahrum etmektedir. Diğer taraftan ekmek yapılmasında kullanılabilecek hububat ile hayvanlarını besliyen köylüler daha büyük mücadelelere girerler. Mareşal Göring bunu açıkça söylemiştir. Nazi rejimi bu kabil mefetlere nihayet verecektir.»

Vatan haini addedileceklerden biri

Krema yasak

Berlin 6 — Almanyada krema kullanılması yasak olduğu halde Avusturya ve Çekyada buna müsaade ediliyordu. Şimdi buralarda da krema yapılması ve kullanılması yasak edilmiştir.

İspanyada idamlar

Madrit 7 (A.A.) — Madrit polis müfettişi kumandanı Gabaldona karşı yapılmış olan suikasdin mesulleri bugün sabah vakti idam edilmişlerdir.

Apartıman sahipleri

Boş dairelerinize hemen iyi kiracı bulmak için «Akşam»ın **KÜÇÜK İLÂNLARI**'ndan istifade ediniz.

Zonguldak Halkevinin köy gezisi

Artvin Halkevi mensuplarının kampı

Zonguldak 7 (A.A.) — Halkevimiz tarafından tertip edilen ve bütün Zonguldak halkının, kadınlı erkekli, davetli bulunduğu Türkali köy gezisine tahsis edilen Krom vapurile başta valimiz Parti başkan vekili ve köy işleri ile ilgili daire müdürleri ve komutanlar toplanmıştır. Bandonun çaldığı İstiklâl marşile bayrak çekme merasimi yapıldıktan sonra Halkevi adına başkan B. Ahmed Gürel, Parti başkanı B. Tevfik, birliğin gezi ve gayesi hakkında söz söylediler.

Alâkadar daire müdürleri köylü ile alâkadar olarak onların sorularına cevablar verdiler, ihtiyaçlarını kaydettiler. 1000 köylüye Halkevi öğle yemeği dağıttığı gibi ayrıca da erzak verildi ve bütün köylere kitap ve gazete doktorlar tarafından da ilâç dağıtıldı. Halkevi kollarının dil, tarih ve folklor incelemeleri yaptıkları bu gezi böylece hakiki bir şehir ve köy kaynaşması samimiyeti ve büyük bir neşe içinde geçti.

Artvin 7 (A.A.) — Artvin Halkevinin muhtelif şubelerine mensup otuz genç Çoruh ve Kars vilâyetleri hududundaki bülbül yaylasında tertib edilen kampa ve şenliklere iştirak etmek üzere dün şehrimizden ayrılmışlardır.

Çoruh ve Kars vilâyeti Halkevleri mensubları bu sene de bu yaylada bir kamp kurmuş bulunuyorlar.

Programa nazaran kampların devamı müddetince bu yayla ve civarında toplanan halkın iştirakile güreş, cirit ve muhtelif spor müsabakaları yapılacaktır. Yine bu toplantıdan bilistifade Halkevi gençleri aynı zamanda folklor tetkikatında bulunacaklardır.

MEŞRUTİYETTE SARAY ve BABIÂLİ

Yazan: SÜLEYMAN KÂNİ İRTEM — Tercüme, iktibas hakkı mahfuzdur.

Tefrika No. 79

Talât paşanın bir sözü - Tevfik paşanın şartları

Diğer taraftan römorkörler tertip olunmuş, yüz elli kadar müsellâh sivil prens Sabahaddinin yalısı korusunda toplanmış, taburlar hazırlanmış, torpidolar Haliçten çıkmıştı. Depolardan elbiseler, silâhlar ve istihkâmlardan bombalar alınacaktı.

Sirkecide, Tepebaşında tecemmüler olmuştu. Römorkör ve torpidolarla her tarafa müfrezeler sevkolunacaktı. İttihadcıların erkânı ile hükûmet erkânı geceleyin ayni zamanda evlerinde tevkif edilecekti. Hareket tamamile hazırlanmıştı. Ben icrasında ısrar ediyordum.

Bir gece sonraya talik olundu. O gece de bir talike daha uğradı. Üçüncü gece Gazi Muhtar paşa Kabinesi teşekkül edince hareketin icrasından büsbütün vaz geçildi.

Son gece toplanmış olan sivil ve zabit on beş kadar rüesaya:

— Bu olmadı hareket behemehal lâzımdır. Bu tebdil sahih ve kavî değildir. Sonra İttihadcılar gene gelirler; hem de bizi doğrarlar! Bu iş yapılmazsa inkılâbı ne İttihadcılar, ne ahali, hattâ ne de hükûmet anlar.

Dedim ve hareket hususunda ısrar ettim, amma arkadaşlar arasında:

— İş bitti! denildi.)

Bay Ahmed Bedevî dahi notlarında ayni zamanda Selânikte de zabitlerin büyük bir içtima akdederek İttihad ve Terakki hükûmetinin çekilmesini istediklerini yazıyor. Halâskâr zabitler grupu padişah nezdinde bir teşebbüste bulunarak Avrupanın itimadını celbedecek bir hükûmet teşkili, mesul olmıyanların devlet idaresine müdahalesine nihayet verilmesi, mebus intihabına müdahale olunmaması, bundan sonra zabitlerin siyasetle meşgul olmamaları, sivil memuriyetlerde bulunan, siyasî fırkalarda vazife almış olan zabitlerin orduya iade edilmeleri, askerlikte terfi meselesinde iktidar esasının muhafazası taleblerinde bulunmuşlardı. Bu esaslara muhalefet edenlerin imha edileceğini bile anlatıyorlardı.

İttihad ve Terakki kendisine mensup zabitleri bu Halâskâr grupa karşı koyarak dahilî bir harp açmak istememiş, Kabine çekilmeği tercih eylemişti.

Süleyman Nazif bey (Yıkılan müessese) risalesinde:

(Hiç beklenilmiyen bir dakikada haber aldık ki, hükûmetin ve cemiyetin en faal ve nüfuzlu uzvu Talât bey Büyükdereye pürtelâş giderek orada oturan ve fırsata müterakkip bulunan Nâzım paşaya İttihad ve Terakki namına iltica ve bunu müteakip Kabine istifa etmiş.)

Diyor ve ilâveten şunu naklediyor:

(Talât beyin mücadeleden ictinap ile İttihad ve Terakkinin kılıcını Nâzım paşaya teslim etmesini arkadaşları tasvip etmiyorlardı. Buna kendisi de nadim olmuştu.

Sukutlarının ilk günlerinde idi. Bir akşam Cağaloğlunda üç, beş İttihadcı dostane toplanmışlardı. Ben de hazırdım. Talât bey tevali eden itaplara şu cevabı verdi:

— Memleket fazla sarsıntılara mütehammil değildir. Sağ kalan bir çocuğa sahabet eden iki valideye Hazreti Süleymanın verdiği hüküm gibi vatanı iki parça etmekten ise muarızlara bırakmağı daha hamiyetkârane gördüm. İnşallah hüsnü idare ederler.)

İzmirde zabitlere ve halka muhtelif ünvan ve mühürlerle beyannameler dağıtılmıştı. Gene İzmirde tahşid edilen ve müşir Abdullah paşanın emrine verilen ordu zabitleri arasında tabur kumandanlarından Hüseyin Avni bey teşebbüsile gayri memnunlar bir grup teşkil eylemiş ve bu heyet bütün orduya bir tamim neşrederek bir kongre akteylemiş idi. Bu kongre dahi İttihad hükûmetinin tebdilini, Mebusan meclisinin lâğvını istemiş, olmazsa Mısırlı prens Aziz paşa fırkasının İstanbul üzerine yürümesine karar vermiş, Hüseyin Avni bey bu mukarreratı havi arızayı İstanbula getirip Şûrayı Askeri reisi Nâzım paşaya vermiş, o da sadrazam Said paşaya götürmüştü.

Said paşanın istifasında bunun da tesiri olmuştu.

Şeyh Muhsini Fanî de (10 Temmuz inkılâbı ve netayici) eserinde:

(Arnavutluk ihtilâlinin en şiddetli bir devresinde, İtalyanın Trablusgarptan başka Çanakkaleye tecavüzde bulunduğu bir zamanda idik; sadrazam Said paşa kendi arkadaşlarile sulhü ihtiyar edip etmemek meselesinde şiddetli bir münakaşaya giriyor ve istifa ediyordu.)

Haberini veriyor. Buna göre Said paşanın istifasında bastedilen âmillere bir de Kabinede İtalya ile sulh akdi münakaşasını ve ihtilâfını ilâve etmek icap ediyor.

Arnavutluktaki kıyam müretteb ve reisleri sırf Arnavud unsuru namına hareket ediyor, Osmanlı camiası mukadderatına hiç bir ehemmiyet vermiyorlardı.

Bu ihtilâle Halâskâr grupunun «Pronunsiyamentosu» inzimam etmesi Said paşaya istifayı tercih ettirmişti.

Bu istifa ile İttihad hükûmeti sukut eylemişti (7 Şaban 1330 - 22 temmuz 1912) Fakat dahilî mesele bu sukut ile halledilmiş olmuyordu.

Hürriyet ve İtilâf fırkası da teşekkülünde İttihadcılar gibi asker kuvvetine istinad eylemek istemişti.

Müessislerinden doktor Riza Nur bey:

(Muhalefetin onlarla -İttihadcılarla - uğraşabilmesi için onun da orduda taraftarları olması - esasen muzır birşey olmakla beraber - lâzım ve zarurî idi. İttihadcıların tavır ve hareketine nazaran başka türlü de galebenin ihtimali yoktu.)

Diyor. (1)

İlk bir hatayı müteakib göz göre, göre bir ikincisi ihtiyar ediliyordu.

Halâskâr zabitan grupu namına serdedilen metalip üzerine Sultan Reşad bir gün sonra askere hitaben bir beyanname neşretti.

İttihadcıların tahrikile dile gelen padişah bu beyannamesinde:

(Vükelânın istifası üzerine Meşrutiyet kaidesine tevfikan âyan ve mebusan reislerinin mütalâalarını dinledikten sonra Tevfik paşayı sadaret mesnedine davet etmiştim. Yeni vükelânın devlet işlerinde tecrübeli, reylerinde tamamile müstakil, her türlü hususî tesirlerden azade olanlardan teşkili nezdimde mültezimdir. Halbuki dünkü gün bazı zabitan namına olarak kanunu esasî ahkâmına ve herkesin riayetle mükellef olduğu hilâfet ve saltanat haklarına karşı bazı metalip vukua gelmiştir. Ordum içinde adedinin pek az olduğuna şüphe etmediğim bir zümre namına vaki olan bu müracaata iştirak edenlerin suitefehhüm saikasile askerî vazifelerini biran için unutmuş bulunanlardan olacağını tahmin ediyorum.)

Diyerek bu yolda hareketleri takbih eylediğini bildiriyor, âmirlere itaatsizliğini vatana ihanet olacağını ihtar eyliyordu. İttihad ve Terakki Kabinesini bu suretle iskat eden Halâskârlar grupu ile bu grupun teşkilini sonradan kendi teşebbüslerine mal etmek isteyen Hürriyet ve İtilâf fırkası sadaret makamına Kâmil paşanın getirilmesinde ısrar ediyorlardı. Fakat mecliste hal ve vaziyetin aldığı şekle göre hünkâr bu defa sadareti ne Said paşaya, ne Kâmil paşaya tevcih etmeği münasip görmedi.

Evvelâ Londra elçisi Tevfik paşayı Kabineyi teşkile memur etti

Bu intihap Kâmil paşanın kin ve gayzından intikam almağa kalkmasından ihtiraz eden İttihadcıların gizli bir telkinleri eseri mi idi?

Bu pek ihtimal dahilindedir.

Hükûmetin demirbaş eşyası gibi sayılarak kendisine müracaat edilen Tevfik paşa sadareti kabul için bazı şartlar teklif etti. Bu şartlar arasında Mebusan meclisinin feshi de vardı. Halbuki meclisin feshi kanunu esasiye göre hemen bir irade ile yapılabilecek bir iş değildi.

(Arkası var)

(1) Rıza Nur: Hürriyet ve İtilâf nasıl doğdu, nasıl öldü?